

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU27

En ökad differentiering av strandskyddet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår regeringens proposition En ökad differentiering av strandskyddet och tillstyrker därmed fem motionsyrkanden. Utskottet anser att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tolv reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP) och sju särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L, MP). I en av reservationerna (S, C, MP) tillstyrks regeringens proposition.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet.

Tolv yrkanden i följdmotioner.

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
En ökad differentiering av strandskyddet	7
Tillfälle att yttra sig	27
Ersättning för värdeminskning	28
Reservationer	31
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (S, C, MP)	31
2. Ny lagstiftning om strandskyddet, punkt 2 (V)	31
3. Ny lagstiftning om strandskyddet, punkt 2 (KD)	33
4. Ny utredning om strandskyddet, punkt 3 (M)	33
5. Ny utredning om strandskyddet, punkt 3 (SD)	34
6. Översyn av dispensgivning m.m., punkt 4 (V)	36
7. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (M)	36
8. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (SD)	38
9. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (KD)	40
10. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (L)	42
11. Tillfälle att yttra sig, punkt 7 (KD)	44
12. Ersättning för värdeminskning, punkt 8 (M)	44
Särskilda yttranden	46
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (M)	46
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (SD)	47
3. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)	48
4. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)	49
5. Regeringens lagförslag, punkt 1 (KD)	49
6. Regeringens lagförslag, punkt 1 (L)	51
7. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)	53
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	56
Propositionen	56
Följdmotionerna	56
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	57
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	66
<i>Bilaga 3</i>	
Civilutskottets yttrande	78

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 2,
 2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1,
 2021/22:4568 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 3,
 2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1 och
 2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1 och
 avslår proposition 2021/22:168 punkterna 1–4 och motion
 2021/22:4568 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S, C, MP)

2. Ny lagstiftning om strandskyddet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 1 och
 2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (KD)

3. Ny utredning om strandskyddet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 och
 2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (SD)

4. Översyn av dispensgivning m.m.

Riksdagen avslår motion

2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 6 (V)

5. Ett reformerat strandskydd

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:105 av Magnus Jacobsson (KD),
 2021/22:254 av Markus Wiechel (SD),
 2021/22:417 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2021/22:418 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2021/22:537 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2021/22:555 av Edward Riedl (M),
 2021/22:707 av Martina Johansson (C) yrkande 1,
 2021/22:1122 av Ulrika Jörgensen (M),

2021/22:1130 av Magnus Stuart (M),
 2021/22:1786 av Viktor Wärmick och John Weinerhall (båda M),
 2021/22:1942 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
 2021/22:2017 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
 2021/22:2268 av Nina Lundström (L) yrkande 2,
 2021/22:2356 av Christer Nylander (L),
 2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13,
 2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 10.1,
 2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 33–38,
 2021/22:2537 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 21,
 2021/22:2623 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
 2021/22:2634 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M),
 2021/22:2818 av Katarina Brännström (M),
 2021/22:2901 av Mattias Karlsson i Luleå (M),
 2021/22:2947 av Ann-Sofie Alm (M),
 2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD) yrkande 7,
 2021/22:3060 av Kjell Jansson (M),
 2021/22:3093 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2,
 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 52–64 och 66–68,
 2021/22:3320 av Josefin Malmqvist (M),
 2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,
 2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 25–27,
 2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 59, 60 och 62–64,
 2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 18,
 2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkandena 22 och 61 samt
 2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 41.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (KD)

Reservation 10 (L)

6. Behov av utredningar m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2046 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2,
 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 65,
 2021/22:3324 av Sofia Westergren och Alexandra Anstrell (båda M),
 2021/22:3525 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4 samt
 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 46.

7. Tillfälle att yttra sig

Riksdagen avslår motion

2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 61.

Reservation 11 (KD)

8. Ersättning för värdeminskning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:598 av Jan Ericson (M) och

2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 28.

Reservation 12 (M)

Stockholm den 19 maj 2022

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Jakob Olofsgård (L), Ulrika Heie (C), Markus Selin (S), Marléne Lund Kopparklint (M), Yasmine Eriksson (SD), Mats Nordberg (SD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet. Med anledning av propositionen har fem motioner väckts med sammanlagt 12 yrkanden. I betänkandet behandlar utskottet även ca 80 motionsyrkanden om strandskydd från allmänna motionstiden 2021/22. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. I bilaga 3 finns civilutskottets yttrande.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen lagförslag som syftar till att öka differentieringen av strandskyddet så att olika områdets varierande skyddsbehov får genomslag och så att det skapas bättre förutsättningar för strandnära bostäder och näringsverksamheter, främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar, i områden med lågt bebyggelsetryck. Enligt förslaget ska det lokala inflytandet öka och det ska bli betydligt enklare att bygga strandnära i gles- och landsbygd och i små tätorter.

Regeringen föreslår att lättnader i strandskyddet ska gälla i s.k. strandnära utvecklingsområden. Strandskyddsområdet vid små insjöar och smala vattendrag minskas till 25 meter och det blir lättare att få dispens eller upphäva det återstående strandskyddet vid sådana vatten, under förutsättning att fri passage säkerställs. Regeringen föreslås också kunna meddela föreskrifter om att strandskydd inte ska gälla vid insjöar eller vattendrag som har anlagts eller restaurerats för vissa syften, bl.a. för att genomföra klimatanpassningsåtgärder.

Regeringen föreslår även att strandskyddet ska stärkas och förtydligas i områden av särskild betydelse för djur- och växtlivet och i områden där bebyggelsetrycket är högt eller efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor.

Ändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 juli 2022.

Utskottets överväganden

Inledning

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla regeringens lagförslag. Därefter behandlar utskottet följdmotioner om lagförslaget och om förslag om tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till lagförslagen. Efter det behandlas motionsyrkanden om strandskydd från allmänna motionstiden 2021/22.

En ökad differentiering av strandskyddet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår regeringens proposition och bifaller därmed fyra motionsyrkanden om avslag på propositionen och ett yrkande om avslag på lagförslaget i viss del.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ändring av vissa paragrafer i lagförslaget. Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden bl.a. om att regeringen ska återkomma med ny lagstiftning om strandskyddet och om att tillsätta en ny utredning om strandskyddets utformning.

Riksdagen avslår även ett antal motioner med bl.a. förslag om alternativ utformning av strandskyddsbestämmelserna.

Jämför reservation 1 (S, C, MP), 2 (V), 3 (KD), 4 (M), 5 (SD), 6 (V), 7 (M), 8 (SD), 9 (KD) och 10 (L) samt särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD), 6 (L) och 7 (MP).

Propositionen

Ett mer ändamålsenligt strandskydd genom ökad differentiering

Regeringen föreslår att lättnader i strandskyddet ska gälla i s.k. strandnära utvecklingsområden. Bland annat ska strandskyddsområdet vid små insjöar och smala vattendrag minskas till 25 meter och det ska bli lättare att få dispens eller upphäva det återstående strandskyddet vid sådana vatten, under förutsättning att fri passage säkerställs.

Regeringen anför i propositionen att befolkningsutvecklingen, befolknings-tätheten och bebyggelsestrycket i Sverige har förändrats sedan det generella strandskyddet infördes 1975. Städer och tätorter har förtätats och växt medan befolkningen på landsbygden i vissa delar har minskat. Tillgången till strandskyddade områden varierar stort över landet och i vissa delar av landet riskerar bebyggelsens utbredning att minska den allemansrättsliga tillgången till strandområden och försämra förutsättningarna för att bevara goda

livsvillkor för djur- och växtliv på land och i vatten. I andra delar av landet är bebyggelsestrycket lågt. Därmed bör det enligt regeringen i vissa fall vara möjligt att använda en del av strandskyddsområdet för att skapa attraktiva boenden och verksamheter i strandnära lägen som kan stimulera och bidra till utvecklingen av landsbygden och små tätorter, utan risk för att därigenom långsiktigt skada de värden som strandskyddet avser att skydda.

Regeringen hänvisar i propositionen till kommittédirektiven Översyn av strandskyddet (dir. 2019:41) där det bl.a. anförs att det för att balansera de olika intressen som berörs – främst bostäder, näringsverksamhet, allemansrättslig tillgänglighet, skyddet av djur- och växtliv och skyddet mot klimatförändringar – behövs en väl avvägd differentiering med ett fortsatt starkt – och om behov finns förstärkt – strandskydd i områden som redan är starkt exploaterade.

Strandnära utvecklingsområden

I propositionen föreslås att strandnära utvecklingsområden ska ersätta systemet med landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Regeringen bedömer att strandskyddet bör differentieras för att ge bättre förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet, främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt bebyggelsestryck. En differentiering av strandskyddet som tar hänsyn till variationer i landet är en förutsättning för en tillförlitlig och förståelig strandskyddsreglering som också ger legitimitet och trovärdighet. Samtidigt behöver strandskyddets syften säkerställas. Strandskyddet behöver alltså utformas på ett sätt som i högre grad tar hänsyn till behovet av utveckling och främjar möjligheterna att leva, bo och driva företag, samtidigt som ett långsiktigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte får äventyras. Regelverket behöver bli mer flexibelt och ge ökade möjligheter att beakta lokala förhållanden och förutsättningar där tillgången till obebyggda stränder är god och exploateringsgraden är låg.

Regeringen anser att starkt lokalt inflytande och lokal förankring är två förutsättningar som man behöver beakta för att åstadkomma en väl avvägd differentiering som är förenlig med strandskyddets syften. Sådana bedömningar görs således lämpligen på lokal nivå. Lokalt inflytande och lokal förankring med utgångspunkt i förhållandena på platsen är samtidigt avgörande för att uppnå en förståelig strandskyddsreglering, och i förlängningen för acceptansen och legitimiteten av regelverket. Regeringen anser att det lokala inflytandet ska öka och att ett stärkt lokalt inflytande därför är en viktig del i ett ändrat regelverk. Regeringen anför även att det är viktigt att ett ändrat regelverk utformas så att det ger en väl avvägd balans mellan å ena sidan en ökad differentiering och å andra sidan en enhetlig och förutsebar tillämpning. Ett ökat kommunalt inflytande bör vara en viktig utgångspunkt. Ett sådant inflytande bör säkerställas genom ett system som ger möjlighet till såväl långsiktig planering som utrymme för bedömningar i det enskilda fallet. För att uppnå en enhetlig och förutsebar tillämpning är det samtidigt av

grundläggande betydelse att man utformar systemet så att tydliga kriterier slås fast dels i fråga om vilka områden som bör vara föremål för en mer flexibel tillämpning, dels i fråga om de skäl som bör få beaktas vid en sådan tillämpning. Ett flexibelt regelverk där lokala förhållanden beaktas behöver samtidigt vara utformat så att det säkerställer en enhetlig, förutsebar och rättssäker tillämpning. Det är därför viktigt att regelverket är tydligt i fråga om när och under vilka förutsättningar lokala förhållanden får beaktas. Detta är dessutom nödvändigt för ett starkt strandskydd i områden som är särskilt viktiga för strandskyddets syften.

Kriterier för strandnära utvecklingsområden

Regeringen föreslår att det med ett strandnära utvecklingsområde ska avses ett område

1. där tillgången till obebyggt strandskyddat område är god, såväl inom området som i den omgivande trakten
2. där bebyggelsestrycket är lågt och
3. som inte är av särskild betydelse för något av strandskyddets syften.

De kriterier för strandnära utvecklingsområden som föreslås syftar till att tillgodose landsbygdernas och små tätorters behov av utveckling i områden där det finns förutsättningar att – med hänsyn till strandskyddets långsiktiga syften – möjliggöra lättnader i strandskyddet.

Vid bedömningen av om tillgången till obebyggda strandskyddade områden är god bör hänsyn tas till ett större område än den närmaste omgivningen. Bedömningen av om ett område uppfyller kriteriet om god tillgång på obebyggda strandskyddade områden bör utgå från såväl tillgången inom det aktuella området som i den omgivande trakten. Med trakten avses i detta sammanhang en del av kommunen. I vissa fall, t.ex. om området är beläget i närheten av en kommungräns, bör även förhållandena i angränsande kommuner inkluderas i bedömningen.

För att underlätta den kommande tillämpningen ges i propositionen exempel på var bebyggelsestryck kan förväntas. Exempelen ger en schematisk bild av bebyggelsestrycket. Bedömningen måste enligt regeringen göras från fall till fall.

Eftersom strandskyddets syften är långsiktiga behöver bedömningar av om en plats eller ett område är av särskild betydelse för något av strandskyddets syften göras utifrån hur förhållandena kan förväntas se ut i ett långsiktigt perspektiv. Bedömningen behöver göras utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall. I propositionen beskrivs några olika typer av områden som kan anses vara av särskild betydelse för något av strandskyddets syften.

Berörda myndigheter föreslås få i uppdrag att ta fram en vägledning för att underlätta kommunernas arbete med att bedöma om kriterierna för strandnära utvecklingsområden är uppfyllda.

Fler möjligheter till undantag från strandskyddet genom dispens och upphävande

Regeringen föreslår att prövningsmyndigheten ska få beakta särskilda skäl vid prövningen av upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett strandnära utvecklingsområde, utöver de särskilda skäl för upphävande av eller dispens från strandskyddet som framgår av 7 kap. 18 c § miljöbalken. Som särskilda skäl ska myndigheten få beakta om upphävandet eller dispensen avser

1. ett enstaka en- eller tvåbostadshus, en komplementbyggnad som hör till ett sådant bostadshus eller en åtgärd som behövs för att byggnaderna ska kunna uppföras eller användas för sitt ändamål eller
2. byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs antingen för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse av ny eller förändrad sammanhållen bebyggelse eller för småskalig verksamhet som har nytta av ett strandnära läge.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för enstaka en- och tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader m.m. ska det beaktas att ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet i en sådan situation inte får innebära att den allemansrättsliga tillgången till långa obrutna strandområden i trakten försämras.

Prövningen i det enskilda fallet underlättas om kommunen redovisar strandnära utvecklingsområden i översiktsplanen

Det ska inte vara en nödvändig förutsättning att kommunen har redovisat strandnära utvecklingsområden i sin översiktsplan för att lättnaderna inom sådana områden ska gälla. Om en sådan redovisning finns i översiktsplanen, ska den dock beaktas vid bedömningen av om en viss plats ligger inom ett strandnära utvecklingsområde. En förutsättning för att översiktsplanen ska kunna ge sådan vägledning ska efter den 11 september 2024 vara att planen är aktuell.

Regeringen bedömer att bestämmelserna om landsbygdsutveckling i strandnära lägen på sikt bör fasas ut men bör kunna användas i redan påbörjade ärenden. Regeringen anser att det inte är lämpligt att de områden med landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) som har pekats ut i en översiktsplan med automatik ska utgöra strandnära utvecklingsområden. Att ett område har pekats ut som lämpligt för landsbygdsutveckling i strandnära läge bör dock innebära att detta även utgör ett strandnära utvecklingsområde. Genom detaljplaneläggning ges kommunen möjlighet att pröva frågan om att upphäva strandskydd i strandnära utvecklingsområden.

Förstärkt strandskydd inom vissa områden

Inom områden av särskild betydelse för djur- och växtlivet eller inom områden där bebyggelsestrycket är högt eller där efterfrågan på mark för

fritidshusbebyggelse är mycket stor ska prövningsmyndigheten enligt regeringens förslag göra särskilda beaktanden när den tillämpar vissa av miljöbalkens upphävande- och dispensgrunder. Myndigheten ska då beakta att ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet i ett sådant område inte får innebära att den långsiktiga tillgången till eller förutsättningarna för att bevara värdefulla strand- och vattenområden försämras. Detta ska gälla vid tillämpning av de särskilda skäl som innebär att man vid prövningen får beakta om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området eller
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området.

Regeringen anser att det finns ett behov av att ytterligare stärka och förtydliga strandskyddet, särskilt i högexploaterade områden där den allemansrättsliga tillgången till strandområden är eller riskerar att bli begränsad och i områden där utrymmet för djur och växter minskar. Ett förstärkt och förtydligt strandskydd är särskilt angeläget i storstadsområdena och i anslutning till andra större tätorter samt i områden som är av särskild betydelse för djur- och växtlivet. Ett stärkt skydd behövs enligt regeringens mening även i delar av kust- och skärgårdsområdena och i delar av områdena vid de större sjöarna där det råder mycket stor efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse. En sådan skärpning av strandskyddet behöver dock balanseras mot behovet av att nödvändig samhällsservice måste kunna komma till stånd, t.ex. på öar i skärgårdar som fyller en särskild funktion i sådant avseende. Detta kan inkludera offentlig eller viss kommersiell verksamhet, såsom småskaliga livsmedelsbutiker, serviceställen, postutlämning, apotek, vårdcentraler eller skolor.

Mot bakgrund av att strandskyddets syften är långsiktiga måste bedömningen av om ett område är av särskild betydelse för djur- och växtlivet göras utifrån hur förhållandena kan förväntas se ut i ett långsiktigt perspektiv.

Klimatanpassningsåtgärder kan behövas för att minska risken för ras, skred, erosion och översvämning. Kommunerna, men även bl.a. fastighetsägare, kan behöva utföra klimatanpassningsåtgärder för att skydda investeringar som har lång livslängd inom sektorer som bedöms som sårbara och samhällsviktiga. Det kan förutom bebyggelse handla om vattenförsörjning, avloppssystem, elförsörjning, elektroniska kommunikationer, vattenleder, vägar och järnvägar. Mot bakgrund av klimatförändringarna kan behovet av att vidta klimatanpassningsåtgärder förväntas öka över tid. Regeringen anser dock att det inte finns anledning att införa något nytt särskilt skäl i 7 kap. 18 c § första stycket för klimatanpassningsåtgärder, eftersom det redan bör finnas utrymme

för att medge strandskyddsdispens för väl avvägda klimatanpassningsåtgärder inom ramen för de befintliga särskilda skälen för strandskyddsdispens. Vid utförande av klimatanpassningsåtgärder som kräver undantag från strandskyddet genom dispens kan det särskilda skäl som anges i 7 kap. 18 c § första stycket 3 aktualiseras. Detta särskilda skäl avser en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Denna bestämmelse är inte begränsad till anläggningar som uppförs i syfte att tillgodose allmänna intressen utan är även tillämplig för enskilda intressen. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för dispens eller upphävande enligt denna grund kommer även det nya krav att gälla som innebär att prövningsmyndigheten ska beakta att den långsiktiga tillgången till värdefulla strand- och vattenområden eller förutsättningarna för att bevara dessa områden inte får försämrats. Detta bör leda till ett snävare tillämpningsområde för detta särskilda skäl även för klimatanpassningsåtgärder. Regeringen bedömer dock att klimatanpassningsåtgärder som har föregåtts av ett gediget utredningsunderlag och som är väl avvägda mot övriga allmänna och enskilda intressen normalt bör vara så angelägna att det finns särskilda skäl för att ge dispens enligt de särskilda skäl som för närvarande regleras i punkterna 5 och 6. Dessa dispensgrunder kommer enligt regeringens förslag inte att omfattas av den nya bestämmelsen om förstärkt strandskydd i vissa områden. Mot bakgrund av detta bedömer regeringen att den föreslagna bestämmelsen om förstärkt strandskydd i vissa områden inte försvårar genomförandet av angelägna klimatanpassningsåtgärder.

Små insjöar och smala vattendrag

Regeringen föreslår att vid insjöar som är 1 hektar eller mindre och vattendrag som är 2 meter eller smalare vid normalt medelvattenstånd ska strandskyddet endast omfatta land- och vattenområdet intill 25 meter från strandlinjen (begränsat strandskydd). Regeringen anser att det, för att öka acceptansen för reglerna, finns ett behov av att väsentligt begränsa strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag. Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag bör specificeras till att avse ett till ytan bestämt område. På så sätt blir regelverket tydligare och tillämpningen mer förutsebar för markägare och enskilda. Regeringen bedömer att det med ett strandskydd som gäller intill 25 meter från strandlinjen finns ett tillräckligt omfattande område som kan utnyttjas som zon för fri passage mellan byggnaderna eller anläggningarna och strandlinjen vid en prövning av upphävande eller dispens från strandskyddet. Genom förslaget begränsas storleken på det område som skyddas i väsentlig omfattning, vilket underlättar för boende och verksamheter på landsbygden. Sammanvägt med regeringens förslag om förtydligat strandskydd inom områden av särskild betydelse för djur- och växtlivet och förstärkt strandskydd inom områden där bebyggelsestrycket är högt eller efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor innebär detta en ökad differentiering av strandskyddet genom

att skyddet blir starkare i särskilt värdefulla områden och svagare där skyddsvärdena inte är stora.

Regeringen föreslår också att länsstyrelsen ska kunna besluta om att utvidga strandskyddsområdet vid en liten insjö eller ett smalt vattendrag om det är av särskild betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften. Kraven på områdets värden för strandskyddets syften bör enligt regeringen vara högre när det gäller ett område vid en liten insjö eller ett smalt vattendrag än i andra fall för att området ska kunna komma i fråga för en utvidgning av strandskyddet.

Vidare föreslår regeringen att det som ett särskilt skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får beaktas om det område som upphävandet eller dispensen avser är strandskyddat för att det ligger vid en liten insjö eller ett smalt vattendrag, om inte länsstyrelsen har beslutat att utvidga strandskyddsområdet.

Vissa anlagda insjöar och vattendrag ska kunna undantas från strandskydd

Regeringen föreslår att den ska få meddela föreskrifter om att strandskydd inte ska gälla vid insjöar eller vattendrag som har anlagts eller restaurerats i huvudsakligt syfte att

1. minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön
2. genomföra en klimatanpassningsåtgärd, eller
3. skapa bättre förutsättningar för djur- och växtlivet.

Regeringen anför att det finns ett behov av att anpassa strandskyddsreglerna så att de inte ska hämma viljan att anlägga eller återställa våtmarker och andra sjöar och vattendrag. Under vilka förutsättningar insjöar och vattendrag ska undantas från strandskyddet bör enligt regeringen preciseras närmare i förordning.

Möjligheten att upphäva tidigare förordnanden om upphävande av strandskyddet och att i vissa fall införa strandskydd

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att ett förordnande om upphävande av strandskyddet som har meddelats med stöd av 7 kap. 15 § första stycket miljöbalken i dess lydelse mellan den 1 juli 1999 och den 30 juni 2009 ska upphöra att gälla. Sådana föreskrifter ska endast få avse förordnanden i den del de avser områden som har betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Länsstyrelsen ska i det enskilda fallet få besluta att strandskydd ska gälla inom ett område som omfattas av ett förordnande som har upphört att gälla genom sådana föreskrifter. Ett sådant beslut ska bara få fattas om området annars inte skulle omfattas av strandskydd till följd av att området vid utgången av juni 1975 ingick i en fastställd generalplan, stadsplan eller

byggnadsplan. Ett beslut om att ett område ska omfattas av strandskydd ska gälla omedelbart, även om det överklagas.

Regeringen bedömer att länsstyrelsen bör bemyndigas att meddela föreskrifter om att förordnanden ska upphöra att gälla. Inför beslut om sådana föreskrifter bör beslutande myndighet dels förelägga markägare och andra med särskild rätt till marken att yttra sig över förslaget, dels samråda med berörda kommuner. Motsvarande förfarande bör användas inför länsstyrelsens beslut i enskilda fall om att ett område ska omfattas av strandskydd.

Ändringar i plan- och bygglagen

En kommun ska i en översiktsplan få redovisa strandnära utvecklingsområden i stället för områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Regeringen anser att det bör vara frivilligt för kommunen att i översiktsplanen redovisa strandnära utvecklingsområden, inte minst eftersom det i vissa kommuner inte kommer att vara möjligt att redovisa sådana områden. Eftersom kommunens redovisning medför skyldigheter för bl.a. länsstyrelsen anser regeringen att det är lämpligt att i plan- och bygglagen synliggöra att kommunen har möjlighet att redovisa sådana områden. Regeringen anser att det inte finns behov av att i lagen ställa krav på att länsstyrelsen ska verka för att strandskyddets syften ska tillgodoses.

Tillkommande utredningsbehov och uppdrag

Regeringen bedömer att strandskyddsbestämmelserna och effekterna av dem bör utvärderas. Utvärderingen bör redovisas senast fem år efter det att bestämmelserna har trätt i kraft. Uppföljningsarbetet bör initialt bedrivas som ett uppdrag till berörda myndigheter och bör inledas i anslutning till ikraftträdandet. I en sådan uppföljning bör ingå att bedöma påverkan av de ändrade strandskyddsbestämmelserna i förhållande till strandskyddets syften och i vilken utsträckning de bidragit till landsbygdsutveckling och ökat lokalt inflytande, samt påverkan på berörda miljö kvalitetsmål, besöksnäringen och de areella näringarna. Utvärderingen bör bl.a. omfatta frågan om hur beviljade dispenser har påverkat strandskyddets syften. Av uppföljningen bör det även framgå om dispensererna främst ges i hårt exploaterade områden eller på landsbygden.

I nu gällande 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken finns undantag från de generella förbuden inom strandskyddat område som innebär att det inte krävs dispens för byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln. En förutsättning för tillämpning av undantaget är att de aktuella byggnaderna, åtgärderna m.m. för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet. Det bör enligt regeringen utredas hur undantag från strandskyddet för de areella näringarna på ett mer ändamålsenligt sätt kan genomföras i lagstiftningen.

För att uppnå en ökad effektivitet och legitimitet när det gäller strandskyddet är det av grundläggande betydelse att information om

strandskyddets utbredning är tillförlitlig, enhetlig och lättillgänglig. Regeringen anser därför att berörda myndigheter bör få i uppdrag att genomföra samordnade åtgärder för att öka digitaliseringen av strandskyddet. En digitalisering av uppgifter om strandskyddet bör ske utifrån en enhetlig nationell strategi och i nära samordning mellan berörda myndigheter.

Tillsyn och kontroll för ett rättssäkert, enhetligt och välfungerande strandskydd

Regeringen bedömer att en väl fungerande tillsyn, tillsynsvägledning och kontroll är en förutsättning för att säkerställa en rättssäker och enhetlig tillämpning av de befintliga och nya bestämmelserna om strandskydd. Regeringen föreslår därför att länsstyrelsen alltid ska pröva en kommuns beslut om dispens från strandskydd som avser ett kust- eller kustskärgårdsområde från gränsen mot Norge till Forsmark, utmed Ölands kust, eller i Ångermanland från Klockestrand vid Ångermanälven till Skataudden vid Näskefjärden, om kommunen vid prövningen har beaktat de särskilda skäl som får tillämpas inom strandnära utvecklingsområden.

Regeringen anför även att tillsynen behöver prioriteras av berörda myndigheter i syfte att säkerställa en enhetlig och rättssäker tillämpning av de befintliga och nya strandskyddsbestämmelserna. En mer enhetlig och rättssäker tillämpning och tillsyn medför dessutom att regelverket blir mer förutsebart, vilket är av avgörande betydelse för den lokala acceptansen och legitimiteten när det gäller strandskyddsbestämmelserna. En tydlig och ändamålsenlig tillsynsvägledning är i sin tur en förutsättning för en effektiv tillsyn. Regeringen avser att påbörja ett arbete för att utvärdera tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna och effekterna av bestämmelserna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att den lagändring som innebär att en översiktsplan ska vara aktuell ska träda i kraft den 11 september 2024. Övriga ändringar i miljöbalken och ändringarna i plan- och bygglagen ska träda i kraft den 1 juli 2022.

När det gäller de ändringar i miljöbalken som träder i kraft den 1 juli 2022 ska äldre bestämmelser fortfarande gälla för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet. För sådana mål och ärenden ska dock även de nya bestämmelserna om strandnära utvecklingsområden tillämpas. När det gäller den ändring i miljöbalken som träder i kraft den 11 september 2024 ska äldre bestämmelser fortfarande gälla vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet i mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

I fråga om ändringar i plan- och bygglagen ska äldre bestämmelser fortfarande gälla för ärenden om översiktsplaner som har påbörjats före ikraftträdandet.

Kompletterande uppgifter

Ändamålsenliga undantag från strandskyddet för de areella näringarna och digitalisering av strandskyddet

Regeringen beslutade den 17 mars 2022 om kommittédirektiv när det gäller ändamålsenliga undantag från strandskyddet för de areella näringarna (dir. 2022:18). Enligt direktiven ska en särskild utredare föreslå författningsändringar och andra åtgärder som moderniserar och förtydligar undantaget från strandskyddet för de areella näringarna i 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken. Syftet är att säkerställa att regleringen tar tillräcklig hänsyn till de varierande förutsättningar som i dag råder för olika näringsidkare inom de areella näringarna och att den ser till behoven av att förbättra förutsättningarna för näringarnas utveckling, särskilt för småskaliga lantbrukare. Förslagen ska även bidra till att uppnå livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion och hållbar utveckling i hela landet. Vid utformningen av förslagen ska utredaren förhålla sig till strandskyddets syften, berörda miljö kvalitetsmål samt landsbygds politikens mål om en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

När det gäller undantagets nuvarande tillämplighet på olika verksamheter anför regeringen bl.a. följande i direktiven.

Som jordbruk är enligt förarbetena att anse även trädgårdsskötsel bedriven i näringsverksamhet. Förädlingsverksamheter som exempelvis mejerier, slakterier och sågverk omfattas däremot inte av undantaget (prop. 1997/98:45 del 2 s. 87). Stall och ridhus har dock i rättspraxis ansetts ingå i jordbruksverksamhet och omfattas därmed av undantaget (Mark- och miljööverdomstolens dom 2016-05-02, målnummer M 7238–15).

En fiskodling ska enligt förarbetena inte anses vara en anläggning som behövs för fisket (prop. 1997/98:45, del 2 s. 87). Musselodling har jämförts med fiskodling och därför krävt dispens (MÖD 2013:22 och Mark- och miljööverdomstolens dom 2010-08-24, målnummer 4240–09). Av rättspraxis följer att fiske som gäller skörd av ostron omfattas av undantaget från strandskyddet, men däremot inte mussel-, kräft- eller fiskodling som kräver någon slags anläggning på fastigheten. En brygga och en förrådsbod som behövdes för ostronskörd omfattades därför av undantaget (MÖD 2009:13).

Enligt direktiven ska utredaren bl.a.

- analysera dels vad som bör inrymmas i termerna jordbruket, fisket skogsbruket och renskötseln i 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken, dels kravet i samma bestämmelse på att anläggningen för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet
- analysera om ytterligare verksamheter, exempelvis gårdsbaserat vattenbruk och gårdsbaserad fisketurism, bör läggas till i uppräknningen i 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken och i så fall föreslå vilka verksamheter
- lämna nödvändiga författningsförslag eller förslag på andra åtgärder.

Regeringen anför i direktiven att det av förarbetena till 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken framgår att det nuvarande undantaget från strandskyddet för de areella näringarna endast omfattar näringsverksamhet som innebär ett tillskott av betydelse till näringsidkarens försörjning (ett s.k. omsättningskrav). Ren hobbyverksamhet omfattas därför inte, men bisysslor kan omfattas om de medför ett ekonomiskt tillskott av betydelse (prop. 1997/98:45 s. 322). Enligt direktiven ska utredaren

- analysera hur det som nu uppfattas som ett omsättningskrav i 7 kap. 16 § första stycket 1 miljöbalken kan tas bort eller justeras.

Uppdraget ska redovisas den 31 mars 2023.

När det gäller digitalisering av strandskyddet bereds för närvarande ett uppdrag till berörda myndigheter om detta inom Regeringskansliet.

Motionerna

Följdmotioner

Regeringens lagförslag

I kommittémotion 2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 2 begärs att riksdagen ska avslå regeringens proposition. Motionärerna menar att regeringens förslag bl.a. minskar nuvarande och kommande generationers tillgång till stränder, minskar möjligheterna att möta klimatets påverkan, ökar sårbarheten i samhället och minskar möjligheterna att nå antagna miljömål.

Ett yrkande om avslag på propositionen framställs även i kommittémotion 2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1. Motionärerna anför bl.a. att det nationellt likriktade strandskyddet bör avskaffas och det kommunala inflytandet bör vara större. Regeringens förslag är enligt motionärerna på flera sätt otydligt och är även otillräckligt för att underlätta byggande nära vatten.

I kommittémotion 2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1 begärs också att regeringens proposition ska avslås. Motionärerna anser att strandskyddet bör göras om i grunden och vill se en mer rättssäker och tydlig lagstiftning där markägare lättare kan förutse om en åtgärd är tillåten eller inte.

Även i kommittémotion 2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1 begärs att propositionen ska avslås. Motionärerna anför att de negativa effekterna av strandskyddet förstärks genom regeringens förslag. Förslaget innebär stora begränsningar av möjligheterna att utveckla såväl attraktiva bostäder som verksamheter.

I kommittémotion 2021/22:4568 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 1 begärs att riksdagen beslutar att 7 kap. 13 a § miljöbalken (1998:808) ges den lydelse som anges i motionen. Motionärerna menar att återvätdad utdikad torvmark bör omfattas av regeringens föreskriftsrätt så att strandskyddet inte

blir ett hinder för återvätning. Ordet ”klimatåtgärd” bör därför införas i paragrafen.

I yrkande 2 begärs att riksdagen beslutar att 7 kap. 18 c § miljöbalken ges den lydelse som anges i motionen. Orden ”eller efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor” bör strykas ur den föreslagna paragrafen eftersom denna efterfrågan bör anses ingå i begreppet ”bebyggelsestrycket”. Dessutom bör det första särskilda skälet i paragrafen – om att området som upphävandet eller dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften – inte vara inkluderat i den skärpta prövningen som föreslås. En sådan skärpning skulle innebära att all utveckling av de viktiga samhällena för en levande kust och skärgård i praktiken omöjliggörs. Den skärpta prövningen bör därför bara omfatta de särskilda skälen 2–4.

I yrkande 3 begärs att riksdagen avslår propositionens föreslagna ändring av 19 kap. 3 b § miljöbalken. Länsstyrelsen bör bara överpröva beslut i sådana fall där det finns skäl att anta att det saknas förutsättningar för ett undantag från strandskyddet eller det finns brister i handläggningen som haft betydelse för beslutet. Detta bör räcka även för de få områden i södra Sverige och vid Höga kusten som eventuellt kan ha fått lättnader i strandskyddet.

Ny lagstiftning om strandskyddet

I kommittémotion 2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska ges i uppdrag att återkomma med förslag på reformering av åtgärder inom ramen för systemet med landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-systemet) i syfte att möjliggöra utökade möjligheter för byggande av bostadshus vid dispensprövning av strandskyddet.

I kommittémotion 2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 2 anförs att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som medför att strandskyddet görs om i grunden och att möjligheterna till etablering av boende och verksamheter i strandnära läge blir mer förutsägbart genom en tydligare lagstiftning.

Ny utredning om strandskyddet

I kommittémotion 2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 begärs att regeringen tillsätter en ny utredning för ett strandskydd anpassat efter regionala och lokala förutsättningar, med tydlig målsättning att öka möjligheterna till markanvändning och byggande nära vatten genom förutsägbara regler. Det förenklade strandskyddet bör bygga på de principer som anges i motionen.

Även i kommittémotion 2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2 begärs att regeringen tillsätter en utredning om en reformerad strandskyddslagstiftning med de utgångspunkter som anges i motionen, bl.a.

att det generella strandskyddet avskaffas och att kommunerna ges möjlighet att peka ut områden där strandskydd ska gälla.

Översyn av dispensgivning m.m.

Enligt kommittémotion 2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 3 bör regeringen tillse att en översyn genomförs i syfte att säkerställa enhetlig tillämpning av dispensgivning utifrån befintliga strandskyddsbestämmelser och ta fram förslag på åtgärder för en väl fungerande strandskyddstillsyn som åtgärddar överträdelser av strandskyddet. Motionärerna anser att det är angeläget att tillämpningen av gällande bestämmelser om strandskydd tillämpas rättssäkert och enhetligt i hela landet.

Motioner från allmänna motionstiden

Ett reformerat strandskydd

I flera motioner finns förslag om hur strandskyddsbestämmelserna bäst bör utformas. I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 52 anförs att strandskyddslagstiftningen bör ses över i syfte att differentiera den med hänsyn till att tillgång till sjöar och stränder, befolkningstäthet och exploateringsstryck varierar i landet.

I yrkande 53 i samma motion anförs att det bör göras lättare att få bygga strandnära och skapa bättre förutsättningar för bostäder, besöksnäringen och gröna näringsverksamheter. Sådana lättnader kommer att skapa nya jobb och tillväxt och stärka möjligheten att förverkliga sina drömmar oavsett var man bor i Sverige.

I yrkande 68 i motionen framförs att strandskyddet i vissa fall ska kunna stärkas om ett område redan har en hög exploateringsgrad och efterfrågan på mark för bebyggelse är stor samt i vissa vattenområden av särskild betydelse för växt- och djurlivet.

I kommittémotion 2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 22 anförs att strandskyddet bör mjukas upp och decentraliseras genom att kommuner ska kunna ansöka om att upphäva strandskyddet med hänvisning till ett lokalt behov av bostadsbyggande. I områden där exploateringsstrycket bedöms som exceptionellt högt eller synnerliga skäl föreligger ska fortfarande ett strikt strandskydd tillämpas. Enligt yrkande 61 i motionen bör beredningen av den utredning som presenterades i december 2020 fortsätta.

I kommittémotion 2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 10.1 anförs att regellättnader gällande strandskydd bör genomföras. En begränsning bör göras av skyddsnivån, antalet skyddade områden och områdenas geografiska utbredning och tillväxt. Boende på landsbygden bör underlättas.

I kommittémotion 2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 33 anförs att normalt avstånd för strandskydd ska vara 30–50 meter och i undantagsfall maximalt 100 meter. Detta tillsammans med allemansrätten och

övriga skyddsformer bör ge tillräckligt skydd för vilt på land och i vatten, samt medge tillgång till stränderna.

I yrkande 34 i samma motion anförs att människors rätt till fri passage längs stränder vid tomter som avstyckas bör bibehållas. Detta är enligt motionärerna viktigare än avstånd mellan bebyggelse och vatten.

I kommittémotion 2021/22:2537 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 21 förordas friare strandskyddsregler. Motionärerna menar att ett kortare strandskyddsavstånd ofta är att föredra. Viktigare än avstånd mellan bebyggelse och vatten är att bibehålla nuvarande regler om människors rätt till fri passage nära vatten.

Enligt kommittémotion 2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24 bör strandskyddet reformeras i grunden för att uppnå en mer balanserad lagstiftning som skyddar stränder och natur där det behövs men samtidigt inte hindrar bostadsbyggandet mer än nödvändigt.

I kommittémotion 2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 25 anförs att det generella strandskyddet bör avskaffas och att kommunerna i stället ska få möjlighet att peka ut sjöar och vattendrag där strandskydd ska gälla.

Enligt kommittémotion 2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 59 bör huvudregeln vara att i glest befolkade områden är byggande tillåtet förutom i områden som pekas ut som skyddsvärda.

I yrkande 60 i motionen framförs att strandskydd som regel bör sträcka sig 50 meter från stranden om det inte finns särskilda skäl att ha en gräns längre från stranden. Därmed skulle byggande underlättas i jämförelse med dagsläget, samtidigt som möjligheten finns kvar att ha ett mer långtgående skydd där så behövs.

I kommittémotion 2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 41 anförs att man bör peka ut strandskyddsområden som ska betecknas som skyddsvärda eller bebyggas restriktivt för att i övrigt anse strandnära bebyggelse tillåten. Dagens 300-metersregel bör ersättas med en 50-metersregel. Regelverket bör bygga på att områden som ska ha ett särskilt skydd pekas ut, liksom områden där en restriktiv hållning bör intas. För glest befolkade områden bör i stället bebyggelse vara tillåten, förutom i områden som genom beslut pekas ut som skyddsvärda.

I motion 2021/22:254 av Markus Wiechel (SD) framförs att strandskyddslagstiftningen bör ändras i syfte att säkerställa att strandskyddet värnar om vanliga människors tillgång till stränder och skydda unika naturvärden men samtidigt inte stoppa en attraktiv utveckling av nybyggnation som kan bidra till en ökad livskvalitet.

Enligt motion 2021/22:417 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) bör man underlätta för ett strandskydd på 100 meter i Södermanlands län. Länsstyrelsen har i många fall utökat strandskyddet till 300 meter. För flera kommuner lägger strandskyddet en orimlig barriär för nybyggnation.

I motion 2021/22:418 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) anförs att en total översyn bör göras av strandskyddet med hänsyn tagen till de olika

förutsättningar som gäller i vårt land och med syftet att möjliggöra nybyggnation även i strandnära lägen där så är möjligt.

I motion 2021/22:537 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) anförs att man bör lätta på regelverket kring strandskydd för att göra det möjligt att ersätta redan befintlig bebyggelse inom strandskydd utan att fastna i byråkrati.

Enligt motion 2021/22:555 av Edward Riedl (M) bör byggnadsreglerna reformeras när det gäller strandskyddet. För landsbygdens utvecklings skull är det viktigt att få på plats ett förenklat regelverk som tillåter ett mer utbrett byggande inom strandskyddsområden.

Magnus Stuart (M) anför i motion 2021/22:1130 att regeringen bör ta fram en ny lagstiftning om strandskyddet. En hållbar och balanserad lagstiftning måste införas och ett krav är att den måste vara begriplig och modern.

I motion 2021/22:1786 av Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M) anförs att det generella strandskyddet måste reformeras och att regelverket bör vara olika strikt i olika delar av landet.

I motionerna 2021/22:1942 och 2021/22:2017 av Åsa Coenraads m.fl. (M) anförs att man bör lätta på strandskyddet för att möjliggöra ökat bostadsbyggande. Regelverket bör återgå till att sätta en maxgräns på 100 meter. Samtidigt behöver en decentralisering påbörjas och fler undantag från strandskyddsbestämmelserna möjliggöras.

Enligt motion 2021/22:2268 av Nina Lundström (L) yrkande 2 bör strandskyddet reformeras för landsbygd och skärgårdsöar. Service och utveckling av företagandet på landsbygden och på skärgårdsöar förutsätter att byggnader får uppföras, kommunikationer kan angöra och ledningar dras för exempelvis bredband. Strandskyddet riskerar att motverka en positiv utveckling och bör ses över i detta avseende.

Enligt motion 2021/22:2623 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 bör det generella strandskyddet avskaffas. I yrkande 2 i motionen anförs att länsstyrelsernas inblandning i strandskyddsärendena bör tas bort.

Enligt motion 2021/22:2634 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M) bör strandskyddet reformeras och äganderätten stärkas. Det generella strandskyddet bör avskaffas och markägarens intresse bör väga tyngre. Utvidgat strandskydd ska endast komma i fråga då det behövs för att skydda speciella naturvärden och säkerställa strandskyddets syften och enbart gälla upp till 100 meter. Även i motion 2021/22:3060 av Kjell Jansson (M) anförs att strandskyddet bör reformeras och motionären framför liknande skäl för detta.

Enligt motion 2021/22:2818 av Katarina Brännström (M) bör en större översyn av strandskyddet göras. Generellt borde strandskyddet tas bort, framför allt på den mark som redan är avstyckad och bebyggd vid vatten. På övrig strandnära mark bör varje kommun få möjligheter att själv avgöra lämpligheten av byggnation.

Mattias Karlsson i Luleå (M) framhåller i motion 2021/22:2901 att man bör minska strandskyddet vid bostadsbyggande. Nuvarande behov av nya bostäder

skulle tillgodoses genom att strandskyddet minskas från 100 meter till 50 meter från strandlinjen.

Enligt motion 2021/22:2947 av Ann-Sofie Alm (M) måste strandskyddet reformeras för att främja bostadsbyggande och utveckling. Motionären efterfrågar en mer balanserad och flexibel lagstiftning som skyddar stränder och natur där det är som viktigast, samtidigt som de generella restriktionerna tas bort. Strandskydd om 50 meter respektive utvidgat strandskydd om 100 meter ska endast gälla för sjöar och vattendrag som kommunerna ha pekat ut. Enligt motion 2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD) yrkande 7 bör möjligheten för kommuner att godkänna strandnära byggnation öka. Strandskyddsbestämmelsen om 100 meter bör utgöra det maximala avståndet för strandskydd, men i många fall bör ett avstånd på ett tiotal meter från vatten tillsammans med allemansrätten och övriga skyddsformer vara godtagbart för bygglov.

Flera motioner tar uppfrågan om det lokala inflytandet på strandskyddet. I kommittémotion 2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13 anförs att förslag om reviderade strandskyddsregler måste ta tydligare hänsyn till det lokala inflytandet över var det ska vara tillåtet att få bygga strandnära, samt syfta till mer strandnära byggnation.

Kommittémotion 2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 36 begärs en överflyttning av ansvaret för strandskyddet till kommunerna, begränsning av länsstyrelsernas möjlighet att överpröva utfärdade kommunala beslut kopplade till strandskydd, begränsning av utökat strandskydd utanför storstadsområdena, förändring av regelverket beträffande LIS-områden samt främjande av byggande av permanenta bostäder samt fritidshus utanför tätorter.

Enligt yrkande 37 i samma motion bör regionerna ges en regionalt samordnande roll beträffande strandskydd. Det bör utredas om regionerna, som en del av sitt ansvar för regionalt utvecklingsarbete, kan ges en tydlig samordnande roll i kommunernas arbete med strandskydd regionalt.

I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 54 anförs att det lokala inflytandet och medbestämmandet i frågor som rör utveckling i områden som i dag omfattas av strandskyddet bör stärkas och ligga närmare människors vardag.

I motion 2021/22:105 av Magnus Jacobsson (KD) anförs att dagens strandskyddsregler bör ses över och att kommunerna bör få större rådgighet avseende strandskyddets utformande. Det generella strandskyddet bör begränsas till 50 meter från stranden och det ska vara möjligt för en kommun att ta bort begränsningen om man finner det lämpligt. Kommuner bör även ges möjlighet att ha ett mer omfattande strandskydd i de områden där det finns en extra skyddsvärd natur.

Enligt motion 2021/22:707 av Martina Johansson (C) yrkande 1 ska strandskyddet beslutas lokalt eftersom det är olika förutsättningar i olika delar av landet och inom städerna.

I motion 2021/22:1122 av Ulrika Jörgensen (M) framhålls att en översyn av strandskyddet bör göras som möjliggör att kommunerna får mer befogenheter att själva få styra över strandskyddet.

I motion 2021/22:3093 av Cecilia Widegren (M) yrkande 2 anförs att beslut om strandskydd bör flyttas ut närmare dem som berörs av besluten och i så stor utsträckning som möjligt ligga på lokal nivå nära medborgare och berörda.

Enligt motion 2021/22:3320 av Josefin Malmqvist (M) bör kommunerna få möjlighet att själva peka ut sjöar och vattendrag där 50 eller 100 meter strandskydd ska gälla samtidigt som det generella strandskyddet bör avskaffas. Kommunerna med sin lokalkännedom är bättre lämpade än länsstyrelserna att fatta beslut om strandskyddet.

I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 60 framförs att kriterierna för landsbygdsområden bör definieras och preciseras mer tydligt. De tre kriterierna för landsbygdsområden som föreslogs i utredningen bör definieras och preciseras tydligare i syfte att undanröja osäkerhet och öka förutsägbarheten.

Möjligheter till undantag från strandskyddet genom dispens och upphävande behandlas i några motioner. I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 58 i denna del anförs att ytterligare förtydliganden bör göras kring vad som ska gälla för redan ianspråktagen mark. I yrkande 62 i motionen anförs att de särskilda skälen för dispens i landsbygdsområden bör utökas. I yrkande 63 framförs att det bör bli lättare att vidta klimatanpassningsåtgärder i strandnära områden och att det finns behov av att tydliggöra när dispens för detta kan ges.

I kommittémotion 2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 62 framförs att flexibiliteten i LIS-regelverket bör öka när det gäller vad som räknas som ett särskilt skäl för att inom ett LIS-område ge dispens från strandskyddsreglerna.

Enligt yrkande 63 i samma motion bör en- och tvåbostadshus kunna uppföras i LIS-områden även utan närhet till befintlig bebyggelse.

I kommittémotion 2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 26 anförs att flexibiliteten i strandskyddet, där sådant beslutats, bör öka genom fler dispensskäl och större möjligheter till intresseavvägningar.

Cecilia Widegren (M) tar i motion 2021/22:3093 yrkande 1 upp frågan om en generösare tolkning av strandskyddsreglerna vid dispensprövning.

Enligt motion 2021/22:2356 av Christer Nylander (L) bör möjligheten till tillfälliga undantag från strandskydd ges inför evenemang. Strandskyddet är viktigt att värna, samtidigt som det behövs utrymme i lagstiftningen för ökad flexibilitet och ibland tillfälliga dispenser för att underlätta för friluftsliv och folkhälsofrämjande arrangemang, t.ex. idrottsevenemang, och samtidigt säkra allmänhetens tillgång övriga delar av året.

I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 58 i denna del anförs att ytterligare förtydliganden bör göras kring hur strandskyddet ska kunna upphävas när kommuners detaljplaner ändras.

I yrkande 59 i motionen anförs att landsbygdsområden automatiskt bör ersätta tidigare LIS-områden samt att strandskyddet bör upphävas av länsstyrelserna om de tre kriterierna för landsbygdsområden uppfylls.

Enligt yrkande 61 bör kommuner ges möjligheten att införa landsbygdsområden genom de kommunala översiktsplanerna.

Vissa motioner behandlar frågan om hur man ska se på strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag eller vid anlagda sjöar och vattendrag. Enligt kommittémotion 2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 35 bör strandskyddet vid anlagda vatten- och våtmarker samt sjöar under 1 hektar och rinnande vattendrag smalare än 2 meter undantas från strandskyddsreglerna i enlighet med Strandskyddsutredningens förslag. Vid vattensamlingar som man själv skapat bör man ha rätt att bygga.

I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 55 framförs att det generella strandskyddet vid små insjöar och mindre vattendrag bör upphävas.

I yrkande 56 i samma motion anför motionärerna att strandskyddet bör upphävas vid anlagda vatten som har skapats efter 1975 samt nya anlagda vatten som uppkommer efter de nya strandskyddsreglernas ikraftträdande.

I kommittémotion 2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 64 anförs att nyanlagd våtmark inte ska kunna skapa ett strandskydd. Det är problematiskt att fastighetsägare som anlagt en våtmark på sin mark därigenom skapat ett strandskydd som hindrar byggande i närheten av våtmarken.

Enligt kommittémotion 2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 18 bör strandskyddsreglerna anpassas så att utvecklingen av våtmarker inte hindras. Om anläggande av våtmark eller bevattningsdammar resulterar i att strandskyddsreglerna aktiveras, och strandskyddsdispens krävs för verksamhet i våtmarkens närhet, kommer detta sannolikt att påverka intresset negativt för att nyanlägga våtmarker.

Frågan om hur man ska se på tidigare beslut och förordnanden om strandskydd behandlas i några motioner. I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 57 anförs att länsstyrelserna inte ska ha möjlighet att ändra tidigare förordningar och beslut om strandskyddets omfattning.

I kommittémotion 2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 27 anförs att kommunerna bör ha rätt att häva strandskyddsområden de tidigare beslutat om.

Enligt kommittémotion 2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 38 bör det ske utredning och omprövning av enskilda länsstyrelsebeslut som lett till strängare strandskydd efter lagändringen den 1 januari 2009. Detta bör göras så snart en ny eller uppdaterad strandskyddsplan införs.

I kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 66 anförs att man bör ha en kontrollstation fem år efter att de nya

strandskyddsreglerna träder i kraft samt att denna bör ske i form av en utvärdering likt den tidigare strandskyddsdelegationen.

I yrkande 64 anføres att det bör skapas bättre förutsättningar för en ökad och mer effektiv tillsyn av strandskyddslagstiftningen från myndigheternas sida. En tänkbar lösning är att ge t.ex. Naturvårdsverket förstärkta resurser för bl.a. tillsynsvägledning och utbildningsinsatser för att en reformerad strandskyddslagstiftning och dess tillämpning ska upplevas som legitim och rättssäker. Enligt yrkande 67 i motionen bör länsstyrelserna få i regeringsuppdrag att inom två år digitalisera uppgifter om strandskyddets omfattning i respektive län.

Behov av utredningar m.m.

Enligt kommittémotion 2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 65 bör en ny och kort utredning tillsättas som ser över undantagen för de areella näringarna i strandskyddslagstiftningen. Ett liknande begäran framförs i kommittémotion 2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 46.

Enligt motion 2021/22:3525 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 3 bör strandskyddslagstiftningen förändras. Hästföretagare kan inte använda marker i områden nära vatten för bete och får inte lov att stängsla eller uppföra ens enkla byggnader, såsom vindskydd.

Enligt samma motion yrkande 4 bör man likställa stängsling, ekonomi-byggnader och väderskydd för hästar med jordbruk, fiske, skogsbruk och renskötsel. Det är för närvarande svårt för en hästföretagare att avgöra om en åtgärd omfattas av undantaget eller inte.

Enligt motion 2021/22:3324 av Sofia Westergren och Alexandra Anstrell (båda M) behöver strandskyddsreglerna lättas upp så att vattennära områden får betas av hästar och andra djur. Motionärerna pekar på att djur inte får beta strandnära om det inte görs av djur som utgör ägarens huvudsakliga försörjning.

I motion 2021/22:2046 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2 begärs en översyn av strandskyddet för att förenkla för musselodlingar. Motionären anför att de regler för strandskydd som gäller i dag kan innebära en begränsning och till och med ett hinder för att anlägga eller utveckla en odling, vilket inte är rimligt.

Yttrande från civilutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet har gett civilutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition och följdmotioner. Civilutskottet avstyrker regeringens förslag i propositionen i de delar som berör civilutskottets beredningsområde (bilaga 3).

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Utskottet finner att regeringens förslag inte bör genomföras. Utskottet föreslår därför att regeringens proposition ska avslås och att motionerna 2021/22:4511 (V) yrkande 2, 2021/22:4529 (SD) yrkande 1, 2021/22:4572 (KD) yrkande 1, 2021/22:4574 (M) yrkande 1 och 2021/22:4568 (L) yrkande 3 ska bifallas. Därmed anser utskottet att ändringar i regeringens förslag i enlighet med motion 2021/22:4568 (L) yrkandena 1 och 2 inte bör göras och avstyrker därför yrkandena.

Ny lagstiftning m.m.

Utskottet ser inte nu behov av att rikta några tillkännagivanden till regeringen om att återkomma med ny lagstiftning om strandskyddet eller om att tillsätta någon ny utredning om strandskyddets utformning. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:4511 (V) yrkande 1, 2021/22:4572 (KD) yrkande 2, 2021/22:4529 (SD) yrkande 2 och 2021/22:4574 (M) yrkande 2. Utskottet ser inte heller behov av någon sådan översyn som begärs i motion 2021/22:4511 (V) yrkande 3 och avstyrker därmed motionsyrkandet.

Ett reformerat strandskydd

Utskottet finner inte skäl att nu rikta några tillkännagivanden till regeringen om utformningen av strandskyddsbestämmelserna. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:105 (KD), 2021/22:254 (SD), 2021/22:417 (M), 2021/22:418 (M), 2021/22:537 (M), 2021/22:555 (M), 2021/22:707 (C) yrkande 1, 2021/22:1122 (M), 2021/22:1130 (M), 2021/22:1786 (M), 2021/22:1942 (M), 2021/22:2017 (M), 2021/22:2268 (L) yrkande 2, 2021/22:2356 (L), 2021/22:2432 (SD) yrkande 13, 2021/22:2451 (SD) yrkande 10.1, 2021/22:2462 (SD) yrkandena 33–38, 2021/22:2537 (SD) yrkande 21, 2021/22:2623 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:2634 (M), 2021/22:2818 (M), 2021/22:2901 (M), 2021/22:2947 (M), 2021/22:3022 (SD) yrkande 7, 2021/22:3060 (M), 2021/22:3093 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:3225 (C) yrkandena 52–64 och 66–68, 2021/22:3320 (M), 2021/22:3689 (M) yrkande 24, 2021/22:3708 (M) yrkandena 25–27, 2021/22:3881 (KD) yrkandena 59, 60 och 62–64, 2021/22:3981 (L) yrkande 18, 2021/22:3997 (L) yrkandena 22 och 61 samt 2021/22:4222 (KD) yrkande 41.

Behov av utredningar m.m.

Utskottet konstaterar att det i gällande lagstiftning finns ett undantag från de generella förbuden inom strandskyddat område som bl.a. innebär att det inte krävs dispens för byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötsel. Utskottet anser att det bör utredas hur det undantaget från strandskyddet för de areella näringarna

på ett mer ändamålsenligt sätt kan genomföras i lagstiftningen. Utskottet noterar att regeringen nu har tillsatt en sådan utredning och att det s.k. omsättningskravet omfattas av utredningen. Utskottet vill även påminna om att riksdagen har tillkännagett för regeringen att reglerna för vattenbruk bör ses över och i detta sammanhang bl.a. anfört att strandskyddsreglerna behöver göras mer tillåtande (bet. 2017/18:MJU13 punkt 2, rskr. 2017/18:182).

Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motionerna 2021/22:2046 (M) yrkande 2, 2021/22:3225 (C) yrkande 65, 2021/22:3324 (M), 2021/22:3525 (C) yrkandena 3 och 4 samt 2021/22:3650 (C) yrkande 46. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Tillfälle att yttra sig

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att berörda markägare ska ges tillfälle att yttra sig innan beslut om utökad strandskydd fattas.

Jämför reservation 11 (KD).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 61 anføres att berörda markägare ska ges tillfälle att yttra sig innan beslut om utökad strandskydd fattas. Länsstyrelserna fattar generella beslut där markägare endast får veta vad som pågår genom en kungörelse i paperstidning. Enligt motionärerna omöjliggör detta en rättvis intresseavvägning.

Kompletterande uppgifter

Enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen innan den fattar ett beslut om utvidgning av strandskyddsområdet som är avsett att gälla längre tid än sex månader, förelägga ägare och innehavare av särskild rätt till marken att inom en viss tid yttra sig över förslaget. Tiden får inte sättas kortare än en månad. Föreläggandet ska delges. Sakägare som skriftligen har godkänt förslaget till beslut behöver dock inte delges. Om alla sakägare med känd hemvist har lämnat ett skriftligt godkännande får länsstyrelsen pröva ärendet utan att meddela ett föreläggande.

Av 27 § i samma förordning framgår att när ett beslut om utvidgning av strandskyddsområdet meddelas eller ett redan tidigare meddelat beslut ändras eller upphävs ska beslutet snarast möjligt kungöras på det sätt som är föreskrivet för författningar i allmänhet. Kungörelsen om beslutet ska också införas i ortstidningen. Sökande och sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidningen. Om det är uppenbart att

beslutet berör endast en viss eller vissa sakägare, får beslutet delges dessa sakägare i stället för att kungöras. Delgivningslagen (2010:1932) reglerar hur en delgivning i allmänhet ska gå till i mål eller ärenden hos domstolar eller andra myndigheter eller när delgivning i annat fall ska ske enligt lag eller annan författning. Delgivning kan ske bl.a. genom vanlig delgivning, muntlig delgivning, förenklad delgivning eller kungörelsedelgivning. Enligt rättspraxis är det möjligt att använda delgivningslagens regler om kungörelsedelgivning i ärenden som rör utvidgning av strandskydd (HFD 2017 ref. 48).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att ägare och innehavare av särskild rätt till mark i dag får yttra sig över förslag om utvidgning av strandskyddsområde, om beslutet är avsett att gälla längre tid än sex månader. Vad gäller frågan om föreläggande till markägare i ärenden om utökat strandskydd kan delgivning i dessa fall ske genom kungörelsedelgivning. Utskottet anser inte att det finns skäl att ändra på denna ordning. Motion 2021/22:3881 (KD) yrkande 61 avstyrks därmed.

Ersättning för värdeminskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ersättning för värdeminskning på mark på grund av strandskydd.
Jämför reservation 12 (M).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 28 anføres att en utredning bör göras av hur markägare kan ersättas för den värdeminskning strandskyddet ger upphov till. En sådan utredning bör titta på hur omfattande ersättning som ska ges, hur ett sådant system kan finansieras samt hur övergångsbestämmelser kan utformas på ett sätt som ger en rimlig värdeöverföring mellan det offentliga och det privata.

Enligt motion 2021/22:598 av Jan Ericson (M) bör ersättning lämnas till den som drabbas av strandskyddsregler. Motionären anför att det bör övervägas om den som förhindras att bygga en normal bostad på sin egen mark utanför detaljplan till följd av generella strandskyddsregler borde få rätt till viss ersättning som kompensation för den värdeminskning som sker.

Kompletterande uppgifter

Både regeringsformen (2 kap. 15 §) och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Europakonventionen, innehåller bestämmelser om skydd för egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet). I 2 kap. 17 § regeringsformen finns också en bestämmelse om näringsfrihet, dvs. rätten att driva näring eller utöva yrke. Regler kan medföra begränsningar i hur dessa rättigheter kan nyttjas eller utövas. Enligt regeringsformen kan dessa grundläggande fri- och rättigheter begränsas, men endast om det krävs för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse. En motsvarande bestämmelse finns i Europakonventionen. Därutöver följer ett krav på att sådana inskränkningar måste vara proportionerliga.

Enligt 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. I bestämmelsens andra stycke finns regler om ersättning vid sådana ingrepp som avses i första stycket. Enligt andra stycket ska ersättning vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Enligt tredje stycket gäller vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning. Bestämmelsen fick till stor del sin nuvarande form genom en lagändring 1994. I förarbetena anfördes då att ersättning inte betalas ut för den förlust som kan bestå i att förväntningar om ändring i markens användningsområde inte infrias till följd av dispositionsinskränkningar som strandskyddsförordnanden eller vägrad strandskyddsdispens (prop. 1993/94:117).

Enligt 31 kap. 4 § miljöbalken har en fastighetsägare rätt till ersättning vid fall av rådhetsinskränkningar som beror på t.ex. bestämmelserna om nationalpark, naturreservat och biotopskyddsområde. Det finns dock ingen rätt till ersättning vid rådhetsinskränkningar på grund av t.ex. bestämmelserna om strandskyddsområde. Utredningen om ersättning vid rådhetsinskränkningar berörde frågan om ersättning med anledning av strandskyddet i sitt betänkande Ersättning vid rådhetsinskränkningar – vilka fall omfattas av 2 kap. 15 § tredje stycket regeringsformen och när ska ersättning lämnas? (SOU 2013:59). Utredningen hade i uppdrag att analysera den lagstiftning som möjliggör inskränkningar i användningen av mark och byggnader (rådhetsinskränkningar) av hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl i syfte att identifiera de fall där ersättning bör ges trots att ingripandet har gjorts av dessa skäl. I betänkandet anfördes att strandskyddsbestämmelserna skiljer sig från övriga områdeskydd eftersom det är frågan om en förbudslagstiftning. Rådande principer innebär att den enskilde inte har rätt till någon ersättning

för att följa lagen eller för att förväntningar om ändringar i markens användning inte infrias. Mot bakgrund av dessa principer är det enligt betänkandet rimligt att någon ersättning inte ges vid t.ex. vägrad strandskyddsdispens. Det bör inte kunna bli fråga om att någon pågående markanvändning avsevärt försvåras genom ett sådant beslut då de näringar som typiskt sett är beroende av direkt kontakt med vattnet omfattas av undantaget från strandskyddet i 7 kap. 16 § miljöbalken.

Under förra riksdagsåret behandlade utskottet ett motionsyrkande om markägares möjlighet till ersättning för värdeminskning på grund av strandskydd (bet. 2020/21:MJU16). Utskottet anförde då bl.a. följande.

Strandskyddsutredningen har nyligen lämnat sitt betänkande till regeringen. Utredningen har lämnat förslag som syftar till att göra om strandskyddet i grunden genom en ökad differentiering. Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet. Utskottet noterar även att frågan om ersättning med anledning av strandskyddet har utretts tidigare och att bedömningen då blev att det var rimligt att någon ersättning inte ges med anledning av strandskyddsbestämmelserna.

Utskottet avstyrkte motionen mot denna bakgrund.

Proposition 2021/22:168 tar inte upp frågan om ersättning till markägare vid strandskydd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen i sitt förslag om en ökad differentiering av strandskyddet inte behandlat frågan om ersättning till markägare vid strandskydd. Utskottet noterar att frågan om ersättning med anledning av strandskyddet har utretts och att bedömningen då blev att det var rimligt att det inte ges någon ersättning med anledning av strandskyddsbestämmelserna. Utskottet finner inte skäl att nu göra någon annan bedömning än tidigare och avstyrker således motion 2021/22:598 (M) och 2021/22:3708 (M) yrkande 28.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (S, C, MP)

av Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Magnus Manhammar (S), Malin Larsson (S), Ulrika Heie (C) och Markus Selin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken.
2. lag om ändring i lagen (2020:75) om ändring i miljöbalken.
3. lag om ändring i miljöbalken.
4. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:168 punkterna 1–4 och avslår motionerna

2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 2,
2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1,
2021/22:4568 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkandena 1–3,
2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 1 och
2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör bifalla propositionen. Ledamöterna i Centerpartiet och Miljöpartiet utvecklar skälen för detta i de särskilda yttrandena 3 respektive 7.

2. Ny lagstiftning om strandskyddet, punkt 2 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motion
2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att s.k. strandnära utvecklingsområden ska ersätta systemet med landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). I ett LIS-område finns möjlighet att använda särskilda skäl för byggnad och verksamhet som bidrar till utveckling av landsbygden i strandnära läge. Syftet är inte att utgå från det strandnära lägets fördel för en enskild persons ekonomiska förhållanden, utan att det ska vara fråga om en mer långsiktig ekonomisk påverkan i ett lokalt eller regionalt perspektiv, t.ex. campingstugor, kanotuthyrning, strandcaféer eller försäljning av fisk. Bestämmelsen avser även bostäder. Bestämmelserna om strandskyddet behöver ta hänsyn till att förutsättningarna varierar mellan olika delar av landet. Det finns visserligen behov av en lagstiftning som möjliggör lättnader i strandskyddet för landsbygden där så är lämpligt. Regeringens förslag om regelverk för strandnära utvecklingsområden där strandskyddet ska försvagas riskerar dock att få alltför långtgående effekter. De föreslagna kriterierna för ett strandnära utvecklingsområde är så allmänna och otydliga att en stor del av landet riskerar försvagning av strandskyddet med konsekvenser för såväl friluftsliv som växt- och djurliv. Förslaget omöjliggör inte heller att lättnader i strandskyddet kan ske vid kuster och i skärgårdar. Åtgärdernas bidrag till landsbygdsutveckling behöver inte heller vägas in i kriterierna för landsbygdsområden eller i de särskilda skälen för dispens.

Jag anser att nuvarande LIS-system i stället bör utvecklas för att gynna landsbygden utan att det resulterar i långtgående effekter för vår natur och för allmänhetens tillgång till naturen. Det är rimligt att exempelvis bostadsbyggande möjliggörs ytterligare i glest befolkade områden med lågt bebyggelsetryck genom dispens från strandskyddet inom ramen för en reformering av LIS-områden. Det kan ske genom att dispensen för enstaka en- eller tvåbostadshus inom ett LIS-område kan vara möjligt även om det inte är i anslutning till befintligt bostadshus. Genom LIS-systemet värnas den kollektiva nyttan av långsiktiga åtgärder för landsbygden. Åtgärder ska t.ex. bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden. Detta utan att en begränsad exploatering hämmar allmänhetens tillgång till stränder eller att djur- och växtlivet påverkas påtagligt negativt.

Jag anser mot denna bakgrund att regeringen ska ges i uppdrag att återkomma med förslag på reformering av åtgärder inom ramen för LIS-systemet i syfte att möjliggöra utökade möjligheter för byggande av bostadshus vid dispensprövning av strandskyddet.

3. Ny lagstiftning om strandskyddet, punkt 2 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 2 och
avslår motion
2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

När SOU 2020:78 presenterades var vi i Kristdemokraterna positiva till utredningens ansats. Tyvärr har regeringen i propositionen valt en annan väg i många fall, och inte tagit hänsyn till tunga remissinstansers synpunkter. Jag anser att strandskyddet bör göras om i grunden. Strandskyddet för små sjöar och vattendrag på upp till 2 meters bredd ska som grundregel tas bort. Vid särskilt värdefulla miljöer ska möjligheten att införa strandskydd naturligtvis finnas kvar, men det finns även annan lagstiftning som i sådana fall kan vara mer lämplig att använda än det trubbiga strandskyddsinstrumentet. Kommunerna måste få ett större mandat att bestämma hur utvecklingen längs sjöar och vattendrag ska se ut, och det lokala inflytandet måste stärkas. Det bör bli betydligt enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden, vilket propositionen på flera områden missar. Det är inte heller tydligt vilka vägar som bryter strandskyddet. Sammanfattningsvis vill jag se en mer rättssäker och tydlig lagstiftning där markägaren enklare kan förutse om en tänkt åtgärd kan vara möjlig eller inte. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag som medför att strandskyddet görs om i grunden och att möjligheterna till etablering av boende och verksamheter i strandnära läge blir mer förutsägbart genom en tydligare lagstiftning.

4. Ny utredning om strandskyddet, punkt 3 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Marléne Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2 och
avslår motion
2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Strandskyddet utgör i dag ett oproportionerligt stort ingrepp i enskilda markägares möjligheter att kunna bygga exempelvis småhus i natursköna lägen utanför storstäderna. Vi vill reformera strandskyddet i grunden. Det generella strandskyddet bör avskaffas och i stället bör det införas en möjlighet att på kommunal nivå utfärda lokalt strandskydd där kommunen finner det påkallat. Vi menar att en ny utredning nu bör tillsättas skyndsamt, för att utveckla nya förslag till ett reformerat strandskydd.

Utgångspunkterna för utredningen bör vara följande.

- Att avskaffa det generella strandskyddet och ge kommunerna möjlighet att själva peka ut sjöar och vattendrag där strandskydd ska gälla. Länsstyrelsernas överprövningsrätt i plan- och bygglagen bör avskaffas.
- Att öka flexibiliteten i strandskyddet, där sådant beslutats, genom fler dispensskäl och större möjligheter till intresseavvägningar. Undantagen för areella näringar bör samtidigt stärkas och även inkludera hästnäringen.
- Att ge kommunerna rätt att häva strandskyddsområden som de tidigare beslutat om.
- Att stärka egendomsskyddet genom att under vissa förutsättningar kompensera markägare för den värdeminskning som strandskyddet kan medföra.
- Att ta fram övergångsregler för att hantera övergången från generellt strandskydd och ge kommunerna möjlighet att hinna peka ut viktiga områden.

En sådan verklig reformering av strandskyddet skulle möjliggöra, inte minst för landsbygdskommuner, att skapa attraktiva boendemiljöer i naturområden för att på så sätt kunna behålla och locka till sig nya invånare. Det vore en stor vinst för dessa kommuner och för Sverige som helhet.

5. Ny utredning om strandskyddet, punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Yasmine Eriksson (SD) och Mats Nordberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motion
2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det bör tillsättas en ny utredning för ett strandskydd anpassat efter regionala och lokala förutsättningar, med tydlig målsättning att öka möjligheterna till markanvändning och byggande nära vatten genom förutsägbara regler. Målsättningen ska även vara att öka medborgarnas, kommunernas och regionernas självbestämmande över strandnära byggande.

Vår inställning till förenklat strandskydd är att det ska bygga på följande principer.

- Strandnära byggande och tomtavstyckning på landsbygden ska inom rimliga begränsningar kunna göras där markägare själva så önskar, snarare än i s.k. utvecklingsområden som myndigheter planerar.
- En utgångspunkt bör vara att artificiella vattendrag och våtmarker anlagda fr.o.m. 2009 och framåt, sjöar mindre än 4 hektar och rinnande vattendrag smalare än 2 meter undantas från strandskyddsreglerna.
- I kustområden bör man inte lägga generella hårda begränsningar på byggande över långa sträckor. Inom områden som inte redan är hårt utnyttjade ska viss ny bebyggelse kunna planeras. Inom områden som redan i dag räknas som exploaterade ska förtätning kunna vara möjlig.
- Kommunerna ska ansvara för att definiera normalt avstånd för strandskydd. Vi anser att en utgångspunkt kan vara minst 25 meter mellan byggnader och vatten, men med möjliga undantag för båtförvaring. Kommunerna bör även tillse att rätt till fri passage längs vattnet upprätthålls.
- Kommunerna ska ansvara för att säkerställa att reglerna för strandskydd följs vid byggande nära vatten.
- Kommunerna ska ha huvudansvaret för strandskyddet och länsstyrelserna ska i regel inte kunna överpröva utfärdade kommunala beslut om strandskydd.
- Regionerna ska ges den samordnande rollen för strandskydd, inte länsstyrelserna. Detta ligger i linje med regionreformens överflyttande av regional utveckling till just regionerna.
- Enskilda länsstyrelsebeslut som lett till strängare strandskydd efter lagändringen 2009 ska kunna omprövas.
- Det behöver utredas vidare hur riksintresseområdena enligt miljöbalken kan begränsas till storlek och antal samt hur skyddet inom dessa områden kan anpassas för att inte i onödan begränsa byggnation vid stränder.
- I en ny utredning om strandskyddet bör även frågan om preskription för byggande nära vatten utan tillstånd behandlas.

- För naturskydd av områden av särskild betydelse för djur- och växtliv nära vatten nås ett bättre skydd om andra instrument än strandskydd används, såsom naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Detta gäller även stränder mot vattenområden av stor biologisk betydelse, såsom yngelområden.

6. Översyn av dispensgivning m.m., punkt 4 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Tidigare utvärderingar visar att avvikelser vid tillämpningen av strandskyddslagstiftningen varierar kraftigt mellan kommuner och mellan länsstyrelser. Dessutom framhåller utredningen Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78) att det bedrivs relativt lite strandskyddstillsyn i landet. Naturvårdsverket genomförde 2013 en utvärdering av dispensgivningarnas innehåll och laglighet. Det är angeläget att gällande bestämmelser om strandskydd tillämpas rättssäkert och enhetligt i hela landet. Regeringen bör därför se till att en översyn genomförs i syfte att säkerställa en enhetlig tillämpning av dispensgivning utifrån befintliga strandskyddsbestämmelser och ta fram förslag till en väl fungerande strandskyddstillsyn som åtgärdar överträdelser av strandskyddet.

7. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Marléne Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24 och
2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 25–27 och

avslår motionerna

2021/22:105 av Magnus Jacobsson (KD),
2021/22:254 av Markus Wiechel (SD),
2021/22:417 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:418 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:537 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:555 av Edward Riedl (M),
2021/22:707 av Martina Johansson (C) yrkande 1,
2021/22:1122 av Ulrika Jörgensen (M),
2021/22:1130 av Magnus Stuart (M),
2021/22:1786 av Viktor Wärmick och John Weinerhall (båda M),
2021/22:1942 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
2021/22:2017 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
2021/22:2268 av Nina Lundström (L) yrkande 2,
2021/22:2356 av Christer Nylander (L),
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13,
2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 10.1,
2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 33–38,
2021/22:2537 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 21,
2021/22:2623 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2634 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M),
2021/22:2818 av Katarina Brännström (M),
2021/22:2901 av Mattias Karlsson i Luleå (M),
2021/22:2947 av Ann-Sofie Alm (M),
2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD) yrkande 7,
2021/22:3060 av Kjell Jansson (M),
2021/22:3093 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 52–64 och 66–68,
2021/22:3320 av Josefin Malmqvist (M),
2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 59, 60 och 62–64,
2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 18,
2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkandena 22 och 61 samt
2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 41.

Ställningstagande

Strandskyddet har trots goda syften varit föremål för omfattande kritik. Markägare upplever sig hindrade att bygga på och använda sin mark. Kommuner hindras att tillåta exploatering av områden som skulle kunna bli lönsamma genom närheten till vatten. Även i områden med stor tillgång till stränder är strandskyddet i dag mycket starkt. Olika platser i Sverige ser olika ut och en lösning passar sällan alla. Vi anser därför att strandskyddet måste reformeras i grunden för att uppnå en mer balanserad lagstiftning som skyddar stränder och natur där det behövs, men samtidigt inte hindrar

bostadsbyggandet mer än nödvändigt. Det generella strandskyddet bör avskaffas och kommunerna bör i stället få möjlighet att peka ut sjöar och vattendrag där strandskydd ska gälla. I samband med detta bör även kommunerna ges rätt att häva strandskyddsområden de tidigare beslutat om.

Dessutom anser vi att flexibiliteten i strandskyddet, där sådant beslutats, bör öka genom fler dispensskäl och större möjligheter till intresseavvägningar i dispensbedömningen.

8. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Yasmine Eriksson (SD) och Mats Nordberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13,

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 10.1,

2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 33–38 och

2021/22:2537 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 21 och

avslår motionerna

2021/22:105 av Magnus Jacobsson (KD),

2021/22:254 av Markus Wiechel (SD),

2021/22:417 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:418 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:537 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:555 av Edward Riedl (M),

2021/22:707 av Martina Johansson (C) yrkande 1,

2021/22:1122 av Ulrika Jörgensen (M),

2021/22:1130 av Magnus Stuart (M),

2021/22:1786 av Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M),

2021/22:1942 av Åsa Coenraads m.fl. (M),

2021/22:2017 av Åsa Coenraads m.fl. (M),

2021/22:2268 av Nina Lundström (L) yrkande 2,

2021/22:2356 av Christer Nylander (L),

2021/22:2623 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2634 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M),

2021/22:2818 av Katarina Brännström (M),

2021/22:2901 av Mattias Karlsson i Luleå (M),

2021/22:2947 av Ann-Sofie Alm (M),

2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:3060 av Kjell Jansson (M),

2021/22:3093 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 52–64 och 66–68,
2021/22:3320 av Josefin Malmqvist (M),
2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,
2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 25–27,
2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 59, 60 och 62–64,
2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 18,
2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkandena 22 och 61 samt
2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 41.

Ställningstagande

Sveriges stränder är en naturtillgång av stort värde. Stränderna längs sjöar och vattendrag, liksom längs kusterna och skärgårdarna, är betydelsefulla för allmänheten och för det växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer. På många håll har ett strandskydd på flera hundra meter dock blivit ett hinder för nybyggnationer. Strandskyddslagstiftningen har tidigare ändrats med syftet att förtydliga bestämmelserna, men även för att anpassa lagstiftningen till de lokala och regionala förhållandena. Därmed skulle syftet att begränsa nybyggnation i områden som riskerar att överexploateras kvarstå, men möjligheterna ökas att medge dispens i områden där det finns gott om orörda stränder. Genom lagändringen gavs alla kommuner möjlighet att ge dispens för strandnära områden, med hänvisning till landsbygdsutveckling. I motsatt riktning mot intentionerna har länsstyrelserna på många håll i landet beslutat om ett utvidgat strandskydd. Naturvårdsverket konstaterade vid en översyn att det finns stora områden med utvidgat strandskydd utan tydliga angivna motiv. Förutom att detta står i strid mot lagstiftarens intentioner leder det till negativa konsekvenser för landsbygdskommunerna. Strikta strandskyddsregler motverkar landsbygdsutveckling, försämrar för jord- och skogsbruk och verkar hämmande för besöksnäringen.

Nuvarande regler är otydliga och ger utrymme för varierande tolkningar av olika länsstyrelser. Ett tydligare, enklare och mer flexibelt regelverk är nödvändigt. Grundläggande bör vara att markägare i normalfallet ska kunna stycka av tomter på egen mark och att såväl bostads- som fritidshus ska kunna uppföras utanför stadsplanerat område inklusive nära vatten, så länge fri passage garanteras längs vattnet och så länge en viss andel av vattendragets stränder lämnas obebyggda. Vi anser att ett kortare strandskyddsavstånd ofta är att förorda. Vi anser att 100 meter bör utgöra det maximala avståndet för strandskydd och att avståndet i normalfallet ska vara 30–50 meter, vilket tillsammans med allemansrätten och övriga skyddsformer bör ge fullt tillräckligt skydd för vilt på land och i vatten, samt medge tillgång till stränderna även för andra människor. Länsstyrelsernas möjlighet att överpröva kommunala bygglov i strandskyddslagen bör begränsas.

Medan det i landets mest urbana miljöer är tätbebyggt vid stränderna är situationen den omvända i glesbygd. Trots detta är det många gånger svårt eller omöjligt att få bygga strandnära med hänvisning till gällande strandskyddsregler. I många kommuner finns det ett uttalat stöd för ett regelverk som ökar möjligheterna till att bygga strandnära. Det finns goda förutsättningar att öka attraktiviteten att bo i våra glesbygdskommuner och stimulera till inflyttning om lättnader görs i nuvarande regelverk. Detta är något som potentiellt skulle kunna underlätta för avflyttningskommuner med vikande skatteunderlag att kunna bibehålla eller öka sin befolkning och därmed kunna upprätthålla sin kommunala service.

Strandskyddet bör därför i högre grad regleras på kommunal nivå, och länsstyrelsernas möjlighet att överpröva utfärdade kommunala bygglov i strandskyddslägen bör begränsas betydligt. Länsstyrelserna bör också ges rollen att i första hand stödja landsbygdsutveckling, inte bromsa den, exempelvis i fråga om strandskydd. Vissa länsstyrelser ställer omotiverat höga krav på områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) eller på t.ex. kartläggningar av naturvärden, vilket medför att kommuner med begränsade resurser inte kan svara upp mot dessa krav. Detta bör förändras. Det bör även utredas om regionerna, som en del av sitt ansvar för regionalt utvecklingsarbete, ska ges en tydlig samordnande roll i kommunernas arbete med strandskydd regionalt.

Vi vill även framhålla att man bör ha rätt att bygga vid vattensamlingar som man själv skapat. Denna regel bör även gälla retroaktivt och vara knuten till fastigheten. Det är inte rimligt att en markägare som anlägger en fågeldamm eller en våtmark, sedan inte får bygga vid den, eller ens inom 100 meter från den. Vi anser att strandskyddet vid anlagda vatten- och våtmarker samt sjöar under 1 hektar och rinnande vattendrag smalare än 2 meter ska undantas från strandskyddsreglerna i enlighet med Strandskyddsutredningens förslag.

Vi anser att samtliga länsstyrelsebeslut med anknytning till strandskydd tagna efter lagändringen den 1 januari 2009, inklusive beträffande riksintressen, och som innebär försvåringar av möjligheterna till bebyggelse, ska utredas och omprövas så snart en ny eller uppdaterad strandskyddslag införts.

9. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 59, 60 och 62–64 samt
2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 41 och
avslår motionerna
2021/22:105 av Magnus Jacobsson (KD),
2021/22:254 av Markus Wiechel (SD),
2021/22:417 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),
2021/22:418 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),
2021/22:537 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),
2021/22:555 av Edward Riedl (M),
2021/22:707 av Martina Johansson (C) yrkande 1,
2021/22:1122 av Ulrika Jörgensen (M),
2021/22:1130 av Magnus Stuart (M),
2021/22:1786 av Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M),
2021/22:1942 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
2021/22:2017 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
2021/22:2268 av Nina Lundström (L) yrkande 2,
2021/22:2356 av Christer Nylander (L),
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13,
2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 10.1,
2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 33–38,
2021/22:2537 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 21,
2021/22:2623 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2634 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M),
2021/22:2818 av Katarina Brännström (M),
2021/22:2901 av Mattias Karlsson i Luleå (M),
2021/22:2947 av Ann-Sofie Alm (M),
2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD) yrkande 7,
2021/22:3060 av Kjell Jansson (M),
2021/22:3093 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 52–64 och 66–68,
2021/22:3320 av Josefin Malmqvist (M),
2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,
2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 25–27,
2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 18 och
2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkandena 22 och 61.

Ställningstagande

Sverige har 42 000 mil strandlinje som till stora delar står helt orörd. Samtidigt konstateras i många kommuner runt om i Sverige ett vikande befolkningsunderlag. För att öka attraktionskraften i att bosätta sig utanför storstäderna behöver det bli enklare att få bygga hus i sjönära lägen. Strandskyddslagstiftningen förändrades i Sverige 2009 och 2010. Ambitionen hos allianspartierna som genomförde förändringen var att göra regelverket

tydligare, underlätta tillämpningen och göra den mer konsekvent. Syftet var också att underlätta skapandet av attraktiva boendemiljöer i mindre hårt exploaterade delar av landet medan strandskyddet i mer exploaterade områden skulle värnas. De nya strandskyddsreglerna ledde dock inte till önskat resultat. Regelverket har kritiserats för att det är krångligt och otydligt. Boverket och Naturvårdsverket redovisade 2013 en utvärdering av lagstiftningen. Bland annat föreslogs då lättnader i strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag och åtgärder för att få en mer likvärdig tillämpning av reglerna.

Jag anser att man bör peka ut strandskyddsområden som ska betecknas som skyddsvärda eller bebyggas restriktivt för att i övrigt anse strandnära bebyggelse tillåten. Där strandskyddsregler tillämpas bör strandskyddet i allmänhet sträcka sig 50 meter från stranden, snarare än de 300 meter som gäller i dag, om det inte finns särskilda skäl att ha en gräns längre från stranden. Därmed skulle byggande underlättas i jämförelse med dagsläget, samtidigt som möjligheten finns kvar att ha ett mer långtgående skydd där så behövs.

Naturvårdsverket redovisade sitt uppdrag om att se över reglerna för byggande i strandnära lägen i augusti 2017. Förslaget innebär att områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) inte längre nödvändigtvis behöver ha en begränsad omfattning, att restriktionerna för var LIS-reglerna inte kan tillämpas ändras från tätorter till större tätorter, och en ökad flexibilitet när det gäller vad som räknas som ett särskilt skäl för att inom ett LIS-område ge dispens från strandskyddsreglerna. Jag anser att dessa förslag innebär ett steg i rätt riktning. Emellertid är de förändringar som Naturvårdsverket föreslår inte tillräckliga. Vad gäller prövning av dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus föreslår Naturvårdsverket att sådana ska uppföras med närhet till ett befintligt bostadshus. Detta är visserligen en viss liberalisering men den räcker inte ända fram. Jag anser att en- och tvåbostadshus ska kunna uppföras i LIS-områden även utan närhet till befintlig bebyggelse. Det är angeläget att flexibiliteten i LIS-regelverket ökar.

Ett problem som t.ex. lantbrukare drabbats av är att de anlagt en våtmark på sin mark och därigenom skapat ett strandskydd som hindrar byggande i närheten av våtmarken. Detta framstår naturligtvis som orättvist och motverkar tillkomsten av våtmarker, som är önskvärt ur miljösynpunkt. Jag anser därför att det ska införas en specifik bestämmelse i strandskyddsreglerna som innebär att nyanlagd våtmark inte ska kunna skapa ett strandskydd.

10. Ett reformerat strandskydd, punkt 5 (L)

av Jakob Olofsgård (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 18 och
2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkandena 22 och 61 samt
avslår motionerna
2021/22:105 av Magnus Jacobsson (KD),
2021/22:254 av Markus Wiechel (SD),
2021/22:417 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),
2021/22:418 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),
2021/22:537 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),
2021/22:555 av Edward Riedl (M),
2021/22:707 av Martina Johansson (C) yrkande 1,
2021/22:1122 av Ulrika Jörgensen (M),
2021/22:1130 av Magnus Stuart (M),
2021/22:1786 av Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M),
2021/22:1942 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
2021/22:2017 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
2021/22:2268 av Nina Lundström (L) yrkande 2,
2021/22:2356 av Christer Nylander (L),
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 13,
2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 10.1,
2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 33–38,
2021/22:2537 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 21,
2021/22:2623 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2634 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M),
2021/22:2818 av Katarina Brännström (M),
2021/22:2901 av Mattias Karlsson i Luleå (M),
2021/22:2947 av Ann-Sofie Alm (M),
2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD) yrkande 7,
2021/22:3060 av Kjell Jansson (M),
2021/22:3093 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 52–64 och 66–68,
2021/22:3320 av Josefin Malmqvist (M),
2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,
2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 25–27,
2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 59, 60 och 62–64
samt
2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 41.

Ställningstagande

Vi i Liberalerna har länge arbetat för att strandskyddet ska decentraliseras för att möjliggöra bostadsbyggande. Som strandskyddsreglerna fungerar i dag hindrar de i alltför hög grad att bostäder byggs i attraktiva lägen, och kommunerna har alltför liten möjlighet att skapa tillfällen till utbyggnad där människor vill bo. Jag anser att strandskyddet ska mjukas upp och

decentraliseras genom att kommuner ska kunna ansöka om att upphäva strandskyddet med hänvisning till ett lokalt behov av bostadsbyggande. I områden där exploateringsstrycket bedöms som exceptionellt högt eller synnerliga skäl föreligger ska fortfarande ett strikt strandskydd tillämpas.

Strandskyddsreglerna behöver även anpassas så att anläggande av våtmark inte hindras. Om anläggande av våtmark resulterar i att strandskyddsreglerna aktiveras, och strandskyddsdispens krävs för verksamhet i våtmarkens närhet, kommer detta sannolikt att påverka intresset negativt för att nyanlägga våtmarker. Detsamma bör uppmärksammas gällande bevattningsdammar. Strandskyddsreglerna bör anpassas så att de inte påverkar utvecklingen av våtmarker och dammar negativt.

Frågan om strandskydd har utretts i enlighet med januariavtalet och en utredning har presenterats i frågan. Vi menar att beredningen kring den utredning som presenterades i december 2020 nu måste fortsätta.

11. Tillfälle att yttra sig, punkt 7 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 61.

Ställningstagande

Av rätts säkerhetsskäl är det viktigt att berörda markägare föreläggs att yttra sig innan ett beslut om utökat strandskydd tas. Ändå fattar länsstyrelserna i dag generella beslut där markägare endast får veta vad som pågår genom en kungörelse i papperstidning. Detta omöjliggör en rättvis intresseavvägning. För att strandskyddet ska uppfattas som legitimt krävs att markägarna får en verklig möjlighet att yttra sig.

12. Ersättning för värdeminskning, punkt 8 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Marlène Lund Kopparklint (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 28 och
bifaller delvis motion

2021/22:598 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

Vi anser att det bör utredas hur privata markägare framgent kan ersättas för den värdeminskning som sker om kommunen utökar strandskyddet. En sådan utredning behöver titta på hur omfattande ersättning som ska ges, hur systemet kan finansieras samt hur övergångsbestämmelser kan utformas på ett sätt som ger rimlig värdeöverföring mellan det offentliga och det privata.

Särskilda yttranden

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Marléne Lund Kopparklint (M) anför:

Vi har som en del av utskottets majoritet föreslagit att riksdagen ska avslå propositionen. Vi vill här utveckla vår ståndpunkt.

Vi menar att de förslag som presenterats i propositionen inte leder till det som regeringen säger sig vilja åstadkomma, och att förslagen sammantaget innebär betydande försämringar. Inte minst innebär förslagen stora begränsningar av möjligheterna att utveckla såväl attraktiva bostäder som verksamheter. Den stora föreslagna förändringen är enligt propositionen att kommuner ska kunna ansöka om att få strandskyddet hävt i landsbygdsområden. Det ska dock bara vara möjligt i områden där tillgången på obebyggd mark är god och där efterfrågan på mark för bebyggelse samtidigt är låg. Dessutom ska området inte vara av särskild betydelse för något av strandskyddets syften. Om kriterierna slutligen är uppfyllda ska de nya reglerna som innebär att strandskydd kan hävas tillämpas varsamt. Till detta kommer ett förstärkt strandskydd i områden som redan i hög grad är bebyggda och där efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är stor. De dispensmöjligheter som ges kommer att vara svåra att tillämpa, bl.a. på grund av de intresseavvägningar som krävs och den otydlighet som råder kring vad som utgör ett område med hög exploateringsgrad. Det blir även möjligt för länsstyrelsen att återinföra strandskydd i områden där detta upphävts mellan 1999–2009.

Sammantaget innebär förslagen i propositionen att strandskyddet endast kommer att kunna hävas om intresset för att bygga i området är litet och därmed behovet av ett hävt strandskydd är litet. Möjligheterna att utveckla områden i attraktiva lägen minskar, och tillgången till och användandet av våra stränder försvåras genom att det blir svårare att anlägga bryggor och vägar ned till stränderna. Länsstyrelsens roll och veto i strandskyddsfrågor stärks, utrymmet för förenklingar blir nästan obefintligt och strandskyddet skärps i mycket stora delar av landet. Vi menar att kommunerna, med sin lokalkännedom, är bättre lämpade att på ett ansvarsfullt sätt göra avvägningar mellan behovet av mark för byggande, skydd av naturmiljöer och fri tillgång till vattendrag. Denna möjlighet bör öka, snarare än minska.

De negativa effekterna av strandskyddet är flera, och de förstärks genom regeringens förslag. Privata markägare hindras att bygga på sin mark. Kommuner kan få svårt att möjliggöra exploatering av områden som skulle kunna bli lönsamma till följd av dess närhet till vatten. Bebyggelse på platser som skulle kunna utgöra vackra boendemiljöer hindras.

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (SD)

Martin Kinnunen (SD), Yasmine Eriksson (SD) och Mats Nordberg (SD) anför:

Vi har som en del av utskottets majoritet föreslagit att riksdagen ska avslå propositionen. Vi vill här utveckla vår ståndpunkt.

Förslaget som regeringen lagt fram för att delvis lätta på strandskyddet är otillräckligt för att verkligen underlätta byggande nära vatten, dessutom är det på flera sätt otydligt. Delförslagen i propositionen om att det ska vara tillåtet att få bygga vid egenanlagda vatten samt att smalare vattendrag än 2 meter och sjöar mindre än 1 hektar ska få ett strandskydd minskat till 25 meter, är positiva. Förslagen sjöareal 1 hektar kunde dock ha varit större.

Vi anser att det nationellt likriktade strandskyddet behöver avskaffas. Skillnaderna mellan storstäderna och exempelvis Norrlands inland är så stora att samma regelverk över hela landet inte har varit och inte är rimligt. Det måste finnas ett större regionalt, och framför allt kommunalt, inflytande över var det ska vara tillåtet att bygga strandnära. Medborgare måste ges större möjlighet att påverka utformningen, närdemokratien måste ökas. Mer inflytande måste därför ligga hos kommunerna, som det gör i exempelvis Finland. Dessutom borde regioner överta huvudansvaret för den regionala samordningen från länsstyrelserna, i linje med regionreformens inriktning att ge regionerna ansvaret för regional utveckling.

Det är attraktivt att få bo och att få bygga nära vatten, därför är ett rimligt strandskydd som i hög grad tillåter byggande en viktig landsbygdsfråga. Landsbygdskommunerna konkurrerar i dag med storstadsområdena om invånare, företag och kvalificerad arbetskraft. Möjligheten till boende eller fritidshus i attraktiva lägen skulle kunna bidra till att utjämna skillnaderna i konkurrensförutsättningar mellan stad och land och därmed hjälpa landsbygden att utvecklas.

Åren 2009–2010 ändrades strandskyddslagstiftningen med syftet att förtydliga bestämmelserna och för att medge anpassning av lagstiftningen till lokala och regionala förhållanden samt förenkla byggande vid stränder. Genom lagändringen fick alla kommuner möjlighet att ge dispens för strandnära områden, med hänvisning till landsbygdsutveckling. Kommunerna fick möjlighet att i översiktsplanerna utse områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Effekterna av reformen har inte blivit de önskade. Dispenser för byggande nära vatten har i högre grad getts i storstadskommuner än i landsbygdskommuner. Därtill har kommunerna ofta planerat in områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i utkanterna av tätorterna, snarare än utanför dessa. Lagändringarna har inte lett till större positiva förbättringar av möjligheterna att medge ett friare byggande utanför tätorterna. Tvärtemot intentionerna att underlätta strandnära byggande, har länsstyrelserna dessutom på många håll i landet efter lagändringarna beslutat om ett utökad strandskydd, och antalet riksintressen i vattennära lägen har ökats.

Sverige är ett med europeiska mått mätt mycket stort och glesbefolkat land med stor tillgång på vattendrag. Ändå visar priserna på existerande strandnära hus och sommarstugor hur svårt det är att få bygga nytt i de här lägena.

3. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Det övergripande målet för den svenska landsbygdspolitiken är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. För att svensk landsbygd ska kunna utvecklas behövs bl.a. fler bostäder. Förutsättningarna för att bo, leva och verka kan skilja sig åt i glesa respektive tätta miljöer, vilket ställer krav på olika lösningar. Att bygga i strandnära lägen på landsbygden där det finns många stränder är ett sätt att utveckla landsbygden. Men under alldeles för lång tid har utvecklingen på landsbygden fått stå tillbaka på grund av ett krångligt och orättvist strandskydd. Centerpartiet har tillsammans med regeringen förhandlat fram ny lagstiftning för att det ska bli lättare att bygga strandnära på landsbygden, i glesbygd och i små tätorter, efter en överenskommelse inom ramen för januariavtalet.

Sedan strandskyddet infördes i sin moderna form 1975 har två större lätnadsreformer gjorts under alliansregeringens tid vid makten. Så kallade LIS-områden infördes för att underlätta strandnära byggande för landsbygdsutveckling, och länsstyrelserna gavs möjlighet att upphäva strandskyddet kring små sjöar och vattendrag. Den proposition som utskottet nu behandlar och som Centerpartiet varit med och förhandlat fram skulle alltså innebära de mest långtgående strandskyddslättnaderna någonsin. Redan i sommar skulle strandskyddet kring bl.a. våtmarker tas bort och strandskyddet kring små sjöar och vattendrag minskas till en fri passage på 25 meter men med mycket generösa möjligheter att få dispens om någon vill bygga mer strandnära. Dessutom skulle möjligheterna att bygga på landsbygden öka markant genom generösa kriterier för att inrätta strandnära utvecklingsområden. Flera av de hinder som i dag finns i lagstiftningen kring LIS skulle ha tagits bort, och det lokala inflytandet skulle ha ökat bl.a. genom att enskilda skulle ha fått möjligheten att från dag ett pröva en dispensansökan hos kommunen via kriterierna för strandnära utvecklingsområden utan att invänta en översiktsplan eller ett länsstyrelsebeslut. Samtidigt behövs ett starkt strandskydd i områden som redan är starkt exploaterade och där behovet av att skydda den allemansrättsliga tillgängligheten och miljön är stort. I propositionen föreslås därför att värdefulla strandmiljöer i högexploaterade områden ska få ett förstärkt skydd för att möta den obalans som i dag finns i strandskyddet där byggande på landsbygden och i glesbygd stoppas medan strandnära byggande sker i hög utsträckning i flera städer.

Vi i Centerpartiet vill på sikt se en kommunalisering av strandskyddet, där kommunerna ges makten att bestämma över vilka områden som ska utvecklas och vilka som ska bevaras. Även om propositionen inte går lika långt som en

kommunalisering ser vi lagförslagen som viktiga steg på vägen mot ett strandskydd som tar större hänsyn till hur olika förutsättningarna är runt omkring i landet.

Samtidigt står det i betänkandet klart att de partier som avslår propositionen inte har något gemensamt alternativ. Risken är tyvärr därmed överhängande att de som väntar på lättnader i strandskyddet kommer att få vänta länge än.

4. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V)

Elin Segerlind (V) anför:

Jag har som en del av utskottets majoritet föreslagit att riksdagen ska avslå propositionen. Jag vill här utveckla min ståndpunkt.

Strandskyddet är av mycket stor betydelse för allmänhetens tillgång till sjöar och vattendrag och för vår biologiska mångfald. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga dessa förutsättningar. Genom strandskyddet som infördes på 1950-talet har tillgången till en stor andel av våra stränder varit möjlig för alla människor oavsett inkomst. Exploateringen av våra stränder har trots strandskyddslagstiftningen fortsatt sedan 1950-talet, men strandskyddet är ändå i dag en bärande del av allemansrätten. Strandskyddets utformning har betydelse för en stor mängd växt- och djurarter och påverkar Sveriges möjligheter att leva upp till såväl globala åtaganden som nationella målsättningar för miljö och friluftsliv.

Regeringens förslag kommer att innebära en kraftig försvagning av strandskyddet. Sammantaget kommer förslagen att minska allmänhetens tillgång till stränder och försvaga tillgången till livsmiljöer för djur- och växtarter som är beroende av sjöar, vattendrag och strandzoner. Därutöver saknas verkningsfulla åtgärder för hur strandskyddet kan stärkas i områden som redan är högt exploaterade.

Propositionen från regeringen innehåller förslag om att anlagda våtmarker och vattendrag ska kunna undantas från strandskydd. Det är ett bra förslag för att stimulera att nya våtmarker och småvatten anläggs, utan rädsla för att de ska omfattas av strandskydd, för att t.ex. minska näringsbelastningen, stärka klimatanpassningen och stärka förutsättningarna för biologisk mångfald. Jag ser även fördelar med förslaget om att vissa äldre undantag från strandskyddet kan upphävas, men vi i Vänsterpartiet hade önskat ett större omtag generellt för att kunna återinföra strandskyddet nationellt där så är möjligt. Dessa förslag förändrar dock inte helhetseffekten av propositionens förslag, som försvagar strandskyddet.

5. Regeringens lagförslag, punkt 1 (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD) anför:

Jag har som en del av utskottets majoritet föreslagit att riksdagen ska avslå propositionen. Jag vill här utveckla min ståndpunkt.

Regeringen lämnar i proposition 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet lagförslag som syftar till att förändra strandskyddet för att det ska bli enklare att bygga strandnära, framför allt i glesbygd där bebyggelsestrycket är lågt.

Förslaget har sin grund i utredningen Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78), som hade som mål att föreslå lagändringar som skulle göra om strandskyddet i grunden. De förslag till ändringar i lagstiftningar som presenteras i propositionen kan inte sägas ”medföra att strandskyddet görs om i grunden”. Tvärtom framstår förslaget som ett lappande och lagande i befintlig lagstiftning på området. Vi kristdemokrater landade därför i att avslå propositionen i sin helhet för att, med en ny regering vid makten, kunna göra ett omtag i frågan, så att strandskyddet verkligen görs om i grunden.

Att förenkla framför allt där bebyggelsestrycket är lågt anser vi vara så självklart att det knappt ens behöver nämnas. Det är i områden där det finns önskemål om att bygga men där nuvarande lagstiftning satt stopp som de verkligt stora förändringarna skulle ha gjorts. Ändå anger regeringen att det vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för enstaka en- och tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader m.m. ska beaktas att ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet i en sådan situation inte får innebära att den allemansrättsliga tillgången till långa obrutna strandområden i trakten försämras. Här har allemansrätten helt plötsligt förändrats till en ”markägarskyldighet” att tillgodose det allmännas intresse, något som står i bjärt kontrast till kristdemokratisk syn på äganderätt.

Ett av de för både landsbygd och stadsnära områden mest avgörande förslagen i utredningen, att upphäva allt strandskydd runt sjöar upp till 1 hektar samt vattendrag upp till 2 meters bredd, har i propositionen blivit att strandskydd ska råda 25 meter upp på land och 25 meter ut i vattnet.

Förslaget om ”strandnära utvecklingsområden” framstår lika trubbigt som det tidigare ”landsbygdsutveckling i strandnära läge”. Följden om propositionen skulle ha antagits bedömer vi som fortsatt rättsosäkerhet beroende på vilken länsstyrelse som hanterar ett specifikt ärende. Det framstår som omöjligt för länsstyrelserna att navigera för att kunna fatta liknande beslut över landet med dessa föreslagna lagstiftningar där det finns så många olika undantag och faktorer att ta hänsyn till i varje enskilt fall.

En ytterligare situation där länsstyrelserna kommer att göra olika bedömningar är när det gäller huruvida en väg bryter strandskyddet. Det är oansvarigt att inte passa på att definiera detta utan att lämna över en sådan sak till långa, kostsamma och osäkra domstolsprocesser när det från remissinstanser kom förslag på hur definitionen borde ha gjorts.

Möjligheten för länsstyrelserna att införa strandskydd så långt ut i vatten och upp på land som 300 meter finner vi som ett trubbigt instrument där det hellre bör användas mer precisa verktyg i form av andra typer av områdesskydd.

Det saknas förslag om hur det lokala inflytandet över strandnära lägen ska stärkas. Lika självklart som det kommunala inflytandet är när det gäller etablering av vindkraft, måste kommunerna ha ett starkare mandat att bedöma var och hur det är lämpligt att exploatera.

Av orsakerna ovan var vi tvungna att be regeringen att återkomma med ett nytt förslag där strandskyddet verkligen ”görs om i grunden”.

6. Regeringens lagförslag, punkt 1 (L)

Jakob Olofsgård (L) anför:

Strandskyddet är viktigt för att värna den biologiska mångfalden och allmänhetens tillgång till stränder. Dagens utformning av strandskyddet fungerar dock inte väl, och hindrar byggande och landsbygdsutveckling. Strandskyddet måste bli mer flexibelt och bättre anpassat efter de lokala förhållandena. I områden med lågt exploateringsstryck finns goda möjligheter att mjuka upp strandskyddet utan att detta motverkar naturvården och friluftslivet. Samtidigt behöver ett strikt strandskydd fortsätta att tillämpas i områden där exploateringsstrycket bedöms som mycket högt eller där andra synnerliga skäl föreligger.

Jag hade kunnat acceptera regeringens lagförslag under förutsättning att följande ändringar hade gjorts.

Regeringen föreslår en ny bestämmelse, 7 kap. 13 a §, genom vilken regeringen skulle få rätt att meddela föreskrifter som undantar vissa insjöar och vattendrag från strandskydd. Det som saknas i uppräkningsparagrafen är våtmarker på tidigare utdikad torvmark som återställts för att minska utsläppen av koldioxid från marken. Att återvåta utdikad torvmark är en mycket kostnadseffektiv klimatåtgärd om det utförs på rätt sätt, särskilt på improduktiv skogsmark som är aktuell för slutavverkning. Återvåtningen gynnar ofta den biologiska mångfalden och jordbrukets resiliens, men huvudskälet till att den genomförs kan likväl vara att minska koldioxidutsläppen från marken. För att även dessa våtmarker ska omfattas av regeringens föreskriftsrätt och därmed säkerställa att inte strandskyddet blir ett hinder för återvåtningen bör ordet ”klimatåtgärd” införas i den föreslagna paragrafen.

Propositionen innehåller resonemang om bebyggelsestryckets betydelse för möjligheten att bevilja dispens från strandskyddet. En skärpning föreslås införas i 7 kap. 18 c § vad gäller möjligheten att bevilja dispenser ”inom områden av särskild betydelse för djur- och växtlivet eller inom områden där bebyggelsestrycket är högt eller efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor”. Propositionens förslag till lagtext pekar alltså särskilt ut efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse. Denna efterfrågan bör mot bakgrund av de resonemang som förs i propositionen anses ingå i begreppet ”bebyggelsestrycket”. Regeringen skriver i propositionen att man gör bedömningen att efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är en del av det totala bebyggelsestrycket. Att i 7 kap. 18 c § göra denna distinktion blir

inkonsekvent med propositionens föreslagna 7 kap. 18 e § där fritidshusen får anses ingå i det totala bebyggelsestrycket. Även Lagrådet har framfört synpunkten att 7 kap. 18 c § och 7 kap. 18 e § bör utformas likadant då tanken är att samma faktorer ska ha betydelse vid prövning enligt de två bestämmelserna. Jag anser att orden ”eller efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse” bör strykas ur den föreslagna 7 kap. 18 c §.

Propositionen föreslår att strandskyddet, genom den nya 7 kap. 18 c §, ska skärpas i stora delar av Sverige. Inom de områden som omfattas av den föreslagna skärpningen finns områden som är glest befolkade och delar problematik med andra glest befolkade delar av landet. Det rör framför allt om områden med fast befolkning men även en del små samhällen på fastlandets kust. Från de här samhällena tar det lång tid att nå samhällsservice och man har höga kostnader för transporter. Flera av de här områdena ligger nära tätbefolkade områden, såsom flera av skärgårdarna på ost- och västkusten, men man är trots det avskuren från stadens service och utbud genom flera timmars resväg. De små lokalsamhällena på öar och längs kuster har stor betydelse för möjligheten att över huvud taget bo och verka i dessa områden. Små kustsamhällen liksom skärgårdarnas kärnöar måste kunna utvecklas. Det finns i dag ett antal särskilda skäl för att upphäva eller bevilja dispens från bestämmelser i strandskyddslagstiftningen. Det första är att området som upphävandet eller dispensen avser ”redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften”. I skärgårdarnas och kusternas småsamhällen är det här skälet i allra högsta grad tillämpligt. Om ett skydd inte går att motivera utifrån strandskyddets syften finns det ingen rimlighet i att göra de omfattande ingrepp i möjligheten att bedriva verksamhet eller använda sin mark som strandskyddet innebär. Det är därför besynnerligt att de skärpningar som föreslås i 7 kap. 18 c § andra stycket ska omfatta alla de särskilda skäl som följer av första stycket 1–4. Det första skälet handlar om de fall där en dispens eller ett upphävande inte på något sätt skadar strandskyddets syften. Det finns ingen anledning att inkludera det i skärpningen av prövningen. Det är orimligt att vattennära områden som redan är bebyggda och ianspråktagna inte ska kunna få fortsätta att utvecklas. Genom att skäl 1 är inkluderat i den skärpta prövningen i den föreslagna paragrafen omöjliggörs i praktiken all utveckling av dessa samhällen som är så viktiga för en levande kust och skärgård.

Jag anser slutligen att propositionen bör avslås i den del den gäller ändringarna i 19 kap. 3 b § miljöbalken. Ändringarna innebär att länsstyrelserna alltid ska överpröva kommuners beslut om dispens från eller upphävande av strandskyddet i områden med lätnader i strandskyddet om de ligger inom de områden i södra Sverige och vid Höga kusten där propositionen föreslår att strandskyddet generellt ska skärpas. I övrigt ska länsstyrelsen bara överpröva beslut i fall där det finns skäl att anta att det saknas förutsättningar för ett undantag från strandskyddet eller det finns brister i handläggningen som haft betydelse för beslutet. Det är svårt att se varför det senare inte skulle räcka även för de få områden i södra Sverige och vid Höga kusten som eventuellt

kan ha fått lättnader i strandskyddet. Ett läge där länsstyrelserna regelmässigt överprövar kommunernas beslut skulle innebära en längre och mer kostsam process till nackdel för den sökande. Det i kombination med att det inte skulle behövas några skäl för överprövningen gör att den föreslagna bestämmelsen får anses utgöra ett oproportionerligt ingrepp för den sökande. Jag noterar att det saknas tillräckliga beredningsunderlag till förslaget eftersom det inte utgjort en del av utredningen som föregått propositionen och inte har varit på remiss.

Jag kan konstatera att Liberalernas förslag till ändring av regeringens lagförslag i de delar det avser 7 kap. 13 a § och 18 c § miljöbalken inte får majoritet i utskottet. Jag väljer därför att inte reservera mig i dessa delar och ansluter mig i stället till majoritetens ståndpunkt att propositionen ska avslås.

7. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)

Maria Gardfjell (MP) anför:

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Centerpartiet en uppgörelse om strandskyddet som ledde fram till en proposition. När utskottet yrkar avslag på propositionen avslås också viktiga förbättringar av strandskyddet. Det är vi i Miljöpartiet starkt kritiska mot. Dagens strandskydd är för svagt och tyvärr är exploateringen av stränder för hög i områden med högt bebyggelsetryck och i områden med högt tryck av fritidshusbebyggelse.

Strandskyddet finns till för att garantera allmänhetens tillgång till våra stränder och bevara goda livsvillkor för djur och växter, både på land och i vattnet. Det har varit avgörande för Miljöpartiet att stärka strandskyddet där det behövs som mest. Vi har tydligt sagt nej till kraven på att riva upp strandskyddet helt och genomföra Strandskyddsutredningen rakt av då det skulle få förödande konsekvenser för djur- och växtliv och människors tillgång till våra stränder.

Miljöpartiet hade gärna sett en ännu bättre överenskommelse. Både stränderna och vattnet utanför omfattas av allemansrätten och ger människor möjlighet att röra sig fritt i naturen. Utan strandskyddet skulle människor inte kunna bada, fiska, surfa, åka skridskor eller vandra på stranden på samma sätt som i dag. Sverige är unikt – det finns nästan inga andra länder som har skyddat sina stränder på samma sätt som gjorts här sedan 1950-talet. De pågående klimatförändringarna leder till att vädret blir mer oförutsägbart och vi måste bli bättre på att anpassa oss. Strandskyddet är ett bra skydd mot effekterna av extrema skyfall och översvämningar, eftersom reglerna styr bort ny bebyggelse från den riskabla vattenlinjen. Bevuxen mark som inte är hårdgjord eller bebyggd har en förmåga att behålla vatten och dämpa översvämningar. Den kan också filtrera och mildra utsläpp från översvämmade avlopp och dagbrunnar. Strandskydd bidrar därför till att vi i Sverige står bättre rustade för ett mer extremt väder som kommer när klimatet förändras. Att börja bygga mer nära vatten nu vore därför ett stort misstag.

Om det kommer att göras nya strandskyddsutredningar i framtiden borde därför klimatanpassning finnas med i utredningsdirektiven. Lättnader i strandskyddet bör också begränsas till glesbygder i större utsträckning än i den aktuella propositionen. Strandskyddet borde definitivt stärkas längs hela Sveriges kustlinje och vid de stora sjöarna.

Den värdefulla natur som finns i strandområden är viktig för den biologiska mångfalden. Många vattenlevande organismer är beroende av orörda strandnära livsmiljöer – de är bl.a. barnkammare åt många fiskar. Av landets rödlistade arter är cirka en tredjedel knutna till strand- och vattenmiljöer. För dem är ett fungerande strandskydd livsavgörande.

Miljöpartiet har stoppat Strandskyddsutredningens kritiserade förslag om att slopa strandskyddet i stora områden. I stället har propositionen säkerställt att skyddet stärks där det behövs som mest. Det är befogat att vissa dispenser och undantag för strandskyddet ska få göras på ett mer ordnat sätt, i strandnära utvecklingsområden, på små orter på landsbygden eller i glesbygd, för naturturism och gröna näringar. En fördel med det nya förslaget var också att ordet landsbygdsmråden togs bort. Man kan lätt få intrycket att all exploatering av stränder handlar om exploatering som är viktig för landsbygdens utveckling. Så är definitivt inte fallet. Många stränder exploateras med ändamål som stormarknader, industrier, sommarstugeområden m.m. som mycket hellre ska anläggas 100 meter eller längre bort från stränder.

Skärpningarna i förslaget till den nya lagen görs i områden som är särskilt betydelsefulla för djur- och växtliv och i områden där trycket att bygga är högt eller där efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor. Det innebär t.ex. att större delen av kusten och de stora sjöarna får ett starkare skydd, liksom tätortsnära områden. Exempel på platser där skyddet kan skärpas är strandkogar och strandängar, ålgräsängar och grunda mjukbottenar som är viktiga för fiskens lek. Det tydliggörs nu i lagen att den långsiktiga tillgången till sådana områden inte får försämrats. När riksdagen nyligen ställde sig bakom ett tillkännagivande om restaurering av ålgräsängar i betänkande 2021/22:MJU24 Naturvård och biologisk mångfald är det helt orimligt att samma partier inte förstår att strandskyddet av havsvikar är helt avgörande för skyddet av ålgräsängar.

Strandskyddsutredningens förslag om att slopa det generella strandskyddet vid alla små insjöar och smala vattendrag blev inte ett förslag i propositionen. I remisshanteringen föreslog t.ex. Friluftsrådet att det generella strandskyddet skulle vara minst 50 meter för att säkerställa fri passage. Fri passage är det stråk längs sjöar och åar som behövs för friluftsliv och för djur- och växtliv vid den närmaste strandkanten. I förslaget till ny lag var överenskommelsen 25 meter för att täcka in fri passage, i normalfallet. Länsstyrelserna hade fortfarande haft rätt att utöka strandskyddet till exempelvis 40 meter för fri passage om det behövs, och max 300 meter om området exempelvis har särskilt betydande naturvärden.

Miljöpartiet anser att strandskyddslagstiftningen måste skärpas för att säkra strandskyddets syften. För att stärka skyddet av stränderna behövs bättre samordning, vägledning, tillsyn och kontroll.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:75) om ändring i miljöbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Följdmotionerna

2021/22:4511 av Elin Segerlind m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att återkomma med förslag på reformering av åtgärder inom ramen för LIS-systemet i syfte att möjliggöra utökade möjligheter för byggande av bostadshus vid dispensprövning av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår proposition 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att en översyn genomförs i syfte att säkerställa enhetlig tillämpning av dispensgivning utifrån befintliga strandskyddsbestämmelser och ta fram förslag på åtgärder för en väl fungerande strandskyddstillsyn som åtgärdar överträdelser av strandskyddet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4529 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen avslår proposition 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny utredning för ett strandskydd anpassat efter regionala och lokala förutsättningar, med tydlig målsättning att öka möjligheterna till markanvändning och byggande nära vatten genom förutsägbara regler och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4568 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

1. Riksdagen beslutar att 7 kap. 13 a § miljöbalken (1998:808) ges den lydelse som anges i motionens bilaga.
2. Riksdagen beslutar att 7 kap. 18 c § miljöbalken (1998:808) ges den lydelse som anges i motionens bilaga.
3. Riksdagen avslår den föreslagna ändringen i 19 kap. 3 b § miljöbalken (1998:808).

2021/22:4572 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som medför att strandskyddet görs om i grunden och att möjligheterna till etablering av boende och verksamheter i strandnära läge blir mer förutsägbart genom en tydligare lagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4574 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om en reformerad strandskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:105 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dagens strandskyddsregler bör ses över samt att kommunerna bör få större rådgivning avseende strandskyddets utformande och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:254 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra strandskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:417 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för ett strandskydd på 100 meter i Södermanlands län och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:418 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en total översyn av strandskyddet för framtiden med hänsyn tagen till de olika förutsättningar som gäller i vårt land och med syftet att möjliggöra nybyggnation även i strandnära lägen där så är möjligt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:537 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lätta på regelverket kring strandskydd för att möjliggöra att ersätta redan befintlig bebyggelse inom strandskydd utan att fastna i byråkrati och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:555 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera byggnadsreglerna gällande strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:598 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning till den som drabbas av strandskyddsregler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:707 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet ska beslutas lokalt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1122 av Ulrika Jörgensen (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av strandskyddet som möjliggör att kommunerna får mer befogenheter att själva få styra över strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1130 av Magnus Stuart (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att ta fram en ny lagstiftning om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1786 av Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det generella strandskyddet måste reformeras och att regelverket bör vara olika strikt i olika delar av landet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1942 av Åsa Coenraads m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lätta på strandskyddet för att möjliggöra ökat bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2017 av Åsa Coenraads m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lätta på strandskyddet för att möjliggöra ökat bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2046 av Lars Hjälmered (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av strandskyddet för att förenkla för musselodlingar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2268 av Nina Lundström (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om reformerat strandskydd för landsbygd och skärgårdsöar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2356 av Christer Nylander (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till tillfälliga undantag inför evenemang och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

- 10.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regellättnader gällande strandskydd och att undersöka möjligheterna till markförsäljning ovanför odlingsgränsen och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser regellättnader gällande strandskyddet

2021/22:2462 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att normalt avstånd för strandskydd ska vara 30–50 meter och i undantagsfall maximalt 100 meter och tillkännager detta för regeringen.

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till fri passage längs stränder vid tomter som avstyckas och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet vid anlagda vatten- och våtmarker samt sjöar under 1 hektar och rinnande vattendrag smalare än 2 meter ska undantas från strandskyddsreglerna i enlighet med Strandskyddsutredningens förslag och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om överflyttning av ansvaret för strandskyddet till kommunerna, begränsning av länsstyrelsernas möjlighet att överpröva utfärdade kommunala beslut kopplade till strandskydd, begränsning av utökat strandskydd utanför storstadsområdena, förändring av regelverket beträffande LIS-områden samt främjande av byggande av permanenta bostäder samt fritidshus utanför tätorter och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regionerna en regionalt samordnande roll beträffande strandskydd och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utredning och omprövning av enskilda länsstyrelsebeslut som lett till strängare strandskydd efter lagändringen den 1 januari 2009 och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2537 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för friare strandskyddsregler och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2623 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort det generella strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort länsstyrelsernas inblandning i strandskyddsärendena och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2634 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera strandskyddet och stärka äganderätten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2818 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en större översyn av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2901 av Mattias Karlsson i Luleå (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska strandskyddet vid bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2947 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet måste reformeras för att främja bostadsbyggande och utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3022 av Fredrik Lindahl m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheten för kommuner att godkänna strandnära byggnation och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3060 av Kjell Jansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3093 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att se till att landets länsstyrelser tillämpar en generösare tolkning vid dispensprövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om strandskydd bör flyttas ut närmare dem som berörs av besluten och i så stor utsträckning som möjligt ligga på lokal nivå nära medborgare och berörda och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3225 av Ola Johansson m.fl. (C):

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundligt se över strandskyddslagstiftningen i syfte att differentiera den med hänsyn till att tillgång till sjöar och stränder, befolkningstäthet och exploateringsstryck varierar i landet och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lättare att få bygga strandnära och skapa bättre förutsättningar för bostäder, besöksnäringen och gröna näringsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det lokala inflytandet och medbestämmandet i frågor som rör utveckling i områden som i dag omfattas av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva det generella strandskyddet vid små insjöar och mindre vattendrag och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva strandskyddet vid anlagda vatten som har skapats efter 1975 samt nya anlagda vatten som uppkommer efter de nya strandskyddsreglernas ikraftträdande och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelserna inte ska ha möjlighet att ändra tidigare förordningar och beslut om strandskyddets omfattning och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ytterligare förtydliganden kring vad som ska gälla för redan ianspråktagen mark samt strandskyddets upphävande vid ändring av detaljplaner och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att landsbygdsområden automatiskt ersätter tidigare LIS-områden samt att strandskyddet upphävs av länsstyrelserna ifall de tre kriterierna för landsbygdsområden uppfylls och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriterierna för landsbygdsområden bör definieras och preciseras mer tydligt och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner möjligheten att införa landsbygdsområden genom de kommunala översiktsplanerna och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka de särskilda skälen för dispens i landsbygdsområden och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli lättare att vidta klimatanpassningsåtgärder i strandnära områden och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för en ökad och mer effektiv tillsyn från myndigheternas sida och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny och kort utredning som ser över undantagen för de areella näringarna i strandskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kontrollstation fem år efter att de nya strandskyddsreglerna träder i kraft samt att denna sker i form av en utvärdering likt den tidigare strandskyddsdelegationen och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelserna bör få i regeringsuppdrag att inom två år digitalisera

uppgifter om strandskyddets omfattning i respektive län och tillkännager detta för regeringen.

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet i vissa fall kan stärkas om ett område redan har en hög exploateringsgrad och efterfrågan på mark för bebyggelse är stor, samt i vissa vattenområden av särskild betydelse för växt- och djurlivet, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3320 av Josefin Malmqvist (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör få möjlighet att själva peka ut sjöar och vattendrag där 50 eller 100 meter strandskydd ska gälla och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3324 av Sofia Westergren och Alexandra Anstrell (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddsreglerna behöver lättas upp så att vattennära områden får betas av hästar och andra djur och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3525 av Ola Johansson m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra strandskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att likställa stängsling, ekonomibyggnader och väderskydd för hästar med jordbruk, fiske, skogsbruk och renskötsel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3650 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny och kort utredning som ser över undantagen för de areella näringarna i strandskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3689 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3708 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det generella strandskyddet ska avskaffas och att kommunerna i stället ska få möjlighet att peka ut sjöar och vattendrag där strandskydd ska gälla och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flexibiliteten i strandskyddet, där sådant beslutats, bör öka genom fler dispensskäl och större möjligheter till intresseavvägningar och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna också bör ha rätt att häva strandskyddsområden de tidigare beslutat om och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur markägare kan ersättas för den värdeminskning strandskyddet ger upphov till och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3881 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att huvudregeln ska vara att i glest befolkade områden är byggande tillåtet förutom i områden som pekas ut som skyddsvärda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskydd som regel bör sträcka sig 50 meter från stranden om det inte finns särskilda skäl att ha en längre gräns och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda markägare ska ges tillfälle att yttra sig innan beslut om utökat strandskydd fattas och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka flexibiliteten i LIS-regelverket och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en- och tvåbostadshus ska kunna uppföras i LIS-områden även utan närhet till befintlig bebyggelse och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyanlagd våtmark inte ska kunna skapa ett strandskydd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3981 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa strandskyddsreglerna så att utvecklingen av våtmarker inte hindras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt arbete med strandskyddsutredningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att peka ut strandskyddsområden som ska betecknas som skyddsvärda eller bebyggas restriktivt för att i övrigt anse strandnära bebyggelse tillåten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken¹

dels att 7 kap. 18 d och 18 e §§ ska upphöra att gälla,

dels att 7 kap. 14, 18 och 18 c §§ och 19 kap. 3 b § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 7 kap. 13 a, 14 a, 18 d, 18 e och 18 i §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

13 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att strandskydd inte ska gälla vid insjöar eller vattendrag som har anlagts eller restaurerats i huvudsakligt syfte att

- 1. minska näringsbelastningen på den lokala vattenmiljön,*
- 2. genomföra en klimatanpassningsåtgärd, eller*
- 3. skapa bättre förutsättningar för djur- och växtlivet.*

14 §²

Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Vid insjöar som är ett hektar eller mindre och vattendrag som är två meter eller smalare vid normalt medelvattenstånd omfattar strandskyddet endast land- och vattenområdet intill 25 meter från strandlinjen (begränsat strandskydd).

¹ Senaste lydelse av

7 kap. 18 d § 2009:532

7 kap. 18 e § 2011:393.

² Senaste lydelse 2009:532.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

Ett beslut om att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas.

14 a §

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga ett strandskyddsområde som avses

1. i 14 § första stycket, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften, eller

2. i 14 § andra stycket, om det är av särskild betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften.

Ett strandskyddsområde får utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Ett beslut om att utvidga ett strandskyddsområde ska gälla omedelbart även om det överklagas.

18 §³

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om

1. det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften,

2. strandskyddet gäller vid en liten *sjö* eller ett *litet* vattendrag och områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten, eller

2. strandskyddet gäller vid en liten *insjö* eller ett *smalt* vattendrag och områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten, eller

3. området enligt plan- och bygglagen (2010:900) avses att omfattas av en detaljplan och

a) behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller

b) skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

³ Senaste lydelse 2014:892.

Ett upphävande enligt första stycket 2 får göras endast om *sjöns* vattenyta har en storlek som uppgår till omkring *en* hektar eller mindre eller om vattendragets bredd är omkring två meter eller smalare. Ett upphävande enligt första stycket 3 får göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Bestämmelser om kommunens möjligheter att upphäva strandskyddet genom en bestämmelse i en detaljplan finns i 4 kap. 17 § plan- och bygglagen.

Ett upphävande enligt första stycket 2 får göras endast om *insjöns* vattenyta har en storlek som uppgår till omkring *ett* hektar eller mindre eller om vattendragets bredd är omkring två meter eller smalare. Ett upphävande enligt första stycket 3 får göras endast om det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

18 c §⁴

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,

2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,

3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,

4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,

5. är strandskyddat för att det ligger vid en liten insjö eller ett smalt vattendrag, om inte länsstyrelsen har beslutat att utvidga strandskyddsområdet på platsen,

5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller

6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller

7. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Inom områden av särskild betydelse för djur- och växtlivet eller inom områden där bebyggelsestrycket är högt eller efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor ska det, vid bedömningen av om det finns

⁴ Senaste lydelse 2009:532.

särskilda skäl enligt första stycket 1–4, beaktas att ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet i ett sådant område inte får innebära att den långsiktiga tillgången till eller förutsättningarna för att bevara värdefulla strand- och vattenområden försämras.

I 18 d § finns bestämmelser om vad man får beakta som särskilda skäl utöver det som anges i första stycket, om prövningen gäller ett sådant *område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen* som avses i 18 e §.

I 18 d § finns bestämmelser om vad man får beakta som särskilda skäl utöver det som anges i första stycket, om prövningen gäller ett sådant *strandnära utvecklingsområde* som avses i 18 e §.

18 d §

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett strandnära utvecklingsområde får man, utöver de särskilda skäl som anges i 18 c § första stycket, beakta om upphävandet eller dispensen avser

1. ett enstaka en- eller tvåbostadshus, en komplementbyggnad som hör till ett sådant bostadshus eller en åtgärd som behövs för att byggnaderna ska kunna uppföras eller användas för sitt ändamål, eller

2. byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för

a) att tillgodose ett angeläget allmänt intresse av ny eller förändrad sammanhållen bebyggelse, eller

b) småskalig verksamhet, om verksamheten har nytta av ett strandnära läge.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl enligt första stycket 1 ska det beaktas att ett upphävande av eller en dispens från strandskyddet i en sådan situation inte får innebära att den allemansrättsliga

tillgången till långa obrutna strandområden i trakten försämras.

18 e §

Med strandnära utvecklingsområde avses vid tillämpningen av 18 d § och 3 kap. plan- och bygglagen (2010:900) ett område

1. där tillgången till obebyggt strandskyddat område är god, såväl inom området som i den omgivande trakten,

2. där bebyggelsestrycket är lågt, och

3. som inte är av särskild betydelse för något av strandskyddets syften.

Om en översiktsplan enligt 3 kap. 1 § plan- och bygglagen innehåller en redovisning av strandnära utvecklingsområden, ska översiktsplanen beaktas vid bedömningen av om en plats ligger inom ett strandnära utvecklingsområde.

18 i §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att ett förordnande som har meddelats med stöd av 7 kap. 15 § första stycket denna balk i dess lydelse från den 1 juli 1999 till den 30 juni 2009 ska upphöra att gälla. Sådana föreskrifter får endast avse förordnanden i den del de avser områden som har betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att strandskydd ska gälla inom ett område som omfattas av ett förordnande som har upphört att gälla genom föreskrifter enligt första stycket. Ett sådant beslut får fattas om området annars inte skulle omfattas av strandskydd till följd av att området vid utgången av juni 1975 ingick i fastställda

generalplan, stadsplan eller byggnadsplan.

Ett beslut enligt andra stycket ska gälla omedelbart, även om det överklagas.

19 kap.

3 b §⁵

Länsstyrelsen ska pröva en kommuns beslut som avses i 3 a §, om *det finns skäl att anta att*

1. det inte finns förutsättningar för tillåtandet eller dispensen, eller

2. en brist i ärendets handläggning kan ha haft betydelse för utgången i frågan om tillåtande eller dispens.

Länsstyrelsen ska inom tre veckor från den dag då kommunens beslut kom in till länsstyrelsen ta ställning till om det finns något sådant prövningsskäl som anges i första stycket och besluta i frågan om en prövning ska ske eller inte. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

Länsstyrelsen ska upphäva kommunens beslut, om det inte finns förutsättningar för tillåtandet eller dispensen.

Länsstyrelsen ska pröva en kommuns beslut som avses i 3 a §, om

1. *beslutet ger dispens från bestämmelserna i 7 kap. 15 § med beaktande av de särskilda skäl som anges i 7 kap. 18 d § och avser ett kust- eller kustskärgårdsområde*

a) från gränsen mot Norge till Forsmark,

b) utmed Ölands kust, eller

c) i Ångermanland från Klockestränd vid Ångermanälven till Skataudden vid Näskefjärden, eller

2. *beslutet inte omfattas av 1 och det finns skäl att anta att*

a) det inte finns förutsättningar för tillåtandet eller dispensen, eller

b) en brist i ärendets handläggning kan ha haft betydelse för utgången i frågan om tillåtande eller dispens.

I fråga om en kommuns beslut som avses i första stycket 2 ska länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då kommunens beslut kom in till länsstyrelsen ta ställning till om det finns något sådant prövningsskäl som anges i första stycket och besluta i frågan om en prövning ska ske eller inte. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

⁵ Senaste lydelse 2018:1407.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet. För sådana mål och ärenden ska dock även 7 kap. 18 d och 18 e §§ i den nya lydelsen tillämpas.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:75) om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att lagen (2020:75) om ändring i miljöbalken ska utgå.

3 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 18 e § miljöbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt 2.1

Föreslagen lydelse

7 kap.

18 e §¹

Med *strandnära utvecklingsområde* avses vid tillämpningen av 18 d § och 3 kap. plan- och bygglagen (2010:900) ett område

1. där tillgången till obebyggt strandskyddat område är god, såväl inom området som i den omgivande trakten,

2. där bebyggelsestrycket är lågt, och

3. som inte är av särskild betydelse för något av strandskyddets syften.

Om en översiktsplan enligt 3 kap.

1 § plan- och bygglagen innehåller en redovisning av strandnära utvecklingsområden, ska översiktsplanen beaktas vid bedömningen av om en plats ligger inom ett strandnära utvecklingsområde.

Om en *aktuell* översiktsplan

enligt 3 kap. 1 § plan- och bygglagen innehåller en redovisning av strandnära utvecklingsområden, ska översiktsplanen beaktas vid bedömningen av om en plats ligger inom ett strandnära utvecklingsområde.

1. Denna lag träder i kraft den 11 september 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet i mål och ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2022:000.

4 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att 3 kap. 5, 10 och 16 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 kap. 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §¹

Av översiktsplanen ska även följande framgå

1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,

2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,

3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,

4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,

5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelserna, och

6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska det anmärkas i planen.

3. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,

4. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelserna, och

5. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

5 a §

I översiktsplanen får kommunen redovisa strandnära utvecklingsområden enligt 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.

¹ Senaste lydelse 2020:76.

10 §²

Under samrådet ska länsstyrelsen särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen,
 2. tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden,
 3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av *områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen* är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
 3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av *strandnära utvecklingsområden* är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
 4. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
 5. verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.
- Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i denna lag, om det behövs från allmän synpunkt.

16 §³

Länsstyrelsen ska under granskningstiden lämna ett granskningsyttrande över planförslaget.

Länsstyrelsen ska i yttrandet enbart ange om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av *områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen* inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
3. redovisningen av *strandnära utvecklingsområden* inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

² Senaste lydelse 2020:76.

³ Senaste lydelse 2020:76.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden om översiktsplaner som har påbörjats före ikraftträdandet.

BILAGA 3

Civilutskottets yttrande

RIKSDAGEN
CIVILUTSKOTTET

**Utdrag ur
PROTOKOLL** **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2021/22:25**

DATUM 2022-04-21
TID 9.30–10.10

§ 13 En ökad differentiering av strandskyddet

Utskottet behandlade frågan om yttrande till miljö- och jordbruksutskottet över proposition 2021/22:168 och följdmotioner.

Utskottet beslutade att yttra sig genom följande protokollsanteckning:

Civilutskottet avstyrker regeringens förslag i propositionen i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Som skäl för ställningstagandet hänvisade M-, SD-, V- respektive KD-ledamöterna till vad som anförts i de följdmotioner som väckts av ledamöter från respektive parti.

En avvikande mening anmäldes av S-, C-, L- och MP-ledamöterna som tillstyrkte regeringens förslag i propositionen i de delar som berör civilutskottets beredningsområde.

Vid protokollet
Anja Kalkitsas

Rätt utdraget intygar:
Lisa Gunnfors

Exp. 2022-04-26
MJU